

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Strategie Taiwanu pro přežití

Bc. Kateřina Šimáčková

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

Strategie Taiwanu pro přežití

Bc. Kateřina Šimáčková

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Šárka Cabadová Waisová, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce doc. PhDr. Šárce Cabadové Waisové, Ph.D. za její odbornou pomoc, cenné rady, připomínky a čas, který mi v průběhu zpracování této práce věnovala.

Obsah

Úvod.....	9
2. Mezinárodní postavení Taiwanu.....	16
2. 1 Ztráta postavení Taiwanu v mezinárodním systému.....	18
3. Strategie Taiwanu pro přežití.....	26
3. 1 Ekonomická diplomacie.....	26
3. 1. 1 Ekonomická diplomacie Taiwanu.....	28
3. 1. 2 Ekonomický vývoj Taiwanu.....	29
3. 1. 3 Institucionální zázemí ekonomické diplomacie Taiwanu.....	30
3. 2 Strategie rozvojové pomoci.....	32
3. 2. 1 Rozvojová pomoc Taiwanu.....	33
3. 3 Strategie veřejné diplomacie.....	37
3. 3. 1. Veřejná diplomacie Taiwanu.....	38
3. 4 Strategie podpory demokracie a lidských práv.....	40
3. 4. 1 Podpora demokracie a lidských práv na Taiwanu.....	41
4. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Čankajška (1950–1975)	44
4. 1 Ekonomická diplomacie.....	44
4. 2 Rozvojová pomoc.....	45
4. 3 Veřejná diplomacie.....	47
5. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Yena (1975–1978).....	48
5. 1. Rozvojová pomoc.....	48
6. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Chianga (1978–1988).....	49
6. 1 Ekonomická diplomacie.....	49
6. 2 Rozvojová pomoc.....	49
6. 3 Veřejná diplomacie.....	49

6. 4 Podpora demokracie a lidských práv	50
7. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Lee (1988–2000).....	51
7. 1 Ekonomická diplomacie.....	51
7. 2 Rozvojová pomoc.....	53
7. 3 Veřejná diplomacie	56
7. 4 Podpora demokracie a lidských práv	57
8. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Chena (2000–2008).....	59
8. 1 Ekonomická diplomacie.....	59
8. 2 Rozvojová pomoc.....	60
8. 3 Veřejná diplomacie	62
8. 4 Podpora demokracie a lidských práv	63
9. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Ma (2008–2016)	65
9. 1 Ekonomická diplomacie.....	65
9. 2 Rozvojová pomoc.....	66
9. 3 Veřejná diplomacie	67
9. 4 Podpora demokracie a lidských práv	68
10. Analýza strategií v období administrativy prezidentky Tsai (2016).....	69
10. 1 Ekonomická diplomacie.....	69
10. 2 Rozvojová pomoc.....	70
10. 3 Veřejná diplomacie	71
10. 4 Podpora demokracie a lidských práv	72
Závěr.....	73
Seznam pramenů a literatury.....	80
Resumé.....	92

Seznam použitých zkratk

AIT	American Institute in Taiwan (Americký institut na Taiwanu)
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation (Asijsko-pacifické hospodářské společenství)
ASTEP	The Agreement between Singapore and the Separate Customs Territory of Taiwan, Penghu, Kinmen and Matsu on Economic Partnership (Dohoda mezi Singapurem a samotným celním územím Taiwanu, Penghu, Kinmen a Matsu o hospodářském partnerství)
ANZTEC	Agreement between New Zealand and the Separate Customs Territory of Taiwan, Penghu, Kinmen and Matsu on Economic Cooperation (Dohoda mezi Novým Zélandem a samotným celním územím Taiwanu, Pneghu, Kinmen a Matsu o hospodářském partnerství)
ARDA	Alliance for Reform and Democracy in Asia (Aliance pro reformy a demokracii v Asii)
ASEAN	Association of South East Asian Nations (Sdružení národů jihovýchodní Asie)
CABEI	Central American Bank for Economic Integration (Středoamerická banka pro ekonomickou integraci)
CCA	Council for Cultural Affairs (Rada pro kulturní záležitosti)
CCRC	Chinese Culture Restoration Committee (Rada pro obnovu čínské kultury)
CIA	Central Intelligence Agency (Ústřední zpravodajská služba)
ČLR	Čínská lidová republika
DPP	Democratic Progressive Party (Demokratická progresivní strana)
ECFA	Economic Cooperation Framework Agreement (Dohoda o přeshraniční hospodářské spolupráci)
GACC	General Association of Chinese Culture (Generální asociace čínské kultury)
GATT	General Agreement on Tariffs and Trade (Všeobecná dohoda o clech a obchodu)
JAR	Jihoafrická republika
ICDF	International Cooperation and Development Fund (Fond pro mezinárodní spolupráci a rozvoj)

IDB	Inter-American Development Bank (Meziamerická rozvojová banka)
IECDF	International Economic Cooperation Development Fund (Fond pro mezinárodní hospodářskou spolupráci a rozvoj)
KMT	Kuomintang
MOC	Ministry of Culture (Ministerstvo kultury)
MOEA	Ministry of Economic Affairs (Ministerstvo hospodářství)
MOFA	Ministry of Foreign Affairs, Republic of China (Ministerstvo zahraničních věcí, Čínská republika na Taiwanu)
NSP	New Southbound Policy (Nová politika jižního směru)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OSN	Organizace spojených národů
OTCC	Overseas Technical Cooperation Committee (Výbor pro zámořskou technickou spolupráci)
ROC-CAEDF	Republic of China (Taiwan) – Central American Economic Development Fund (Čínsko-středoamerický fond pro ekonomickou spolupráci a rozvoj)
TAITRA	Taiwan External Trade Development Council (Taiwanská rada pro rozvoj zahraničního obchodu)
TFD	Taiwan Foundation for Democracy (Taiwanská nadace pro demokracii)
TRA	Taiwan Relations Act (Zákon o vztazích k Taiwanu)
UNCTAD	United Nations Conference on Trade and Development (Konference OSN o obchodu a rozvoji)
USA	United States of America (Spojené státy americké)
WFDA	World Forum for Democratization in Asia (Světové fórum pro demokratizaci v Asii)
WHO	World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)
WTO	World Trade Organization (Světová obchodní organizace)

Úvod

Mezinárodní postavení Taiwanu není v současné době jednoduché. Taiwan čelí složité situaci kvůli trvajícím ztrátám diplomatických spojenců a zejména kvůli tlaku ze strany Čínské lidové republiky. Mezinárodní uznání je nezbytné pro aktivní a plnohodnotnou činnost v mezinárodním systému. Podmínkou pro přežití a existenci každého státu v mezinárodním systému je disponování dostatečnou mocí. Na počátku 70. let 20. století ztratil Taiwan své místo stálého člena Rady bezpečnosti OSN a stal se neuznávanou entitou bez suverenity. Zastoupení Číny tak získala ČLR. V souvislosti se ztrátou uznání Taiwanu jako plnoprávného člena mezinárodního systému začaly státy navazovat diplomatické vztahy s Čínskou lidovou republikou. Přijetí tzv. politiky jedné Číny by znamenalo, že Taiwan bude uznáván jako součást ČLR, zatímco s Čínskou republikou na Taiwanu není možné navázat plnohodnotné diplomatické vztahy. Od ztráty členství v Radě bezpečnosti OSN po současnost vyvinul Taiwan několik strategií, které byly ovlivněny vnitřními i vnějšími podmínkami jak v mezinárodním systému, tak situací na samotném Taiwanu. Z důvodu dlouhodobé mezinárodní izolace jsou možnosti Taiwanu v mezinárodním prostředí značně limitovány. Taiwan nemůže participovat na aktivitách v mezinárodních organizacích – jeho působnost je omezena členstvím ČLR. Vztahy, které Taiwan udržuje s ostatními státy, jsou zejména neformálního charakteru. Výjimkou je pár oficiálních diplomatických spojenců, kterými jsou většinou malé a nepříliš významné státy. Během roku 2018 přerušily s Taiwanem diplomatické styky další tři země – Dominikánská republika, Burkina Faso a Salvador. Taiwan nyní disponuje sedmnácti diplomatickými spojenci. Mimo jiné čelí neustálému tlaku ze strany Čínské lidové republiky, který se navíc v posledních několika letech stupňuje rostoucími vojenskými kapacitami.

Situace, ve které se Taiwan od 70. let nachází, je v mezinárodním systému ojedinělá. Původně byl zakládajícím státem OSN a zástupce celé Číny, a nyní se nachází v mezinárodní izolaci, a navíc čelí nevyzpytatelným vztahům s ČLR. Z tohoto důvodu je pro mě téma Taiwanu zajímavé a považuji ho za vhodné pro zpracování mé diplomové práce. Souhrnné téma strategií Taiwanu pro přežití,

nebo jiná podrobnější zkoumaná analýza zaměřující se na toto téma není obsahem žádné akademické publikace ani literatury. Převážná většina autorů se totiž věnuje jednotlivým oblastem zvlášť.

Diplomová práce je jednopřípadovou studií, která analyzuje strategie Taiwanu v mezinárodním systému, jimiž se snaží udržet své nezávislé postavení a alespoň dílčí mezinárodní uznání. Strategie představují souhrn chování, prostředků či nástrojů, které napomáhají k uskutečňování zahraničně-politických cílů. Práce se bude zabývat čtyřmi zahraničně-politickými strategiemi: strategií ekonomické diplomacie, strategií rozvojové pomoci, strategií veřejné diplomacie a strategií podpory demokracie a lidských práv. Jednotlivé strategie jsem odvodila z literatury věnující se zahraniční politice obecně a zahraniční politice Taiwanu a budu se jim podrobněji věnovat v druhé části. Někteří autoři považují rozvojovou pomoc za nástroj ekonomické diplomacie. Vzhledem k tomu, že v průběhu času byla jedním z hlavních nástrojů zahraniční politiky Taiwanu, budu ji zkoumat zvlášť jako samotnou strategii. Strategiemi, jejich vývojem a proměnou se budu zabývat od roku 1971 po současnost. V práci se zaměřím zejména na to, jak se konkrétní strategie měnily, a jak se měnilo portfolio strategií v taiwanské zahraniční politice, respektive jak konkrétní vlády jednotlivé strategie kombinovaly. Výzkumná otázka pro tuto práci zní: „Jak se skladba zahraničně-politických strategií od 70. let proměnila a jaká je aktuální skladba strategií, které Taiwan používá v mezinárodní politice, aby udržel své mezinárodně-politické postavení?“. Zkoumané období je vymezeno právě ztrátou členství v Radě bezpečnosti OSN až po současnost, aby bylo zřetelné, jak se situace a mezinárodní postavení Taiwanu proměnilo.

S přihlédnutím k tématu a struktuře mé práce nebude aplikována konkrétní teorie či teoretický koncept. Pro ukotvení své práce ale využiji tzv. metodu *process tracing*, která se zaměřuje na mechanismy spojující příčiny s výsledky. Jelikož je tato metoda vhodná pro hledání příčin v případových studiích, považuji ji za vhodný nástroj pro zkoumání strategií Taiwanu pro přežití. Pomocí této metody budu analyzovat zahraniční politiku Taiwanu a její proměny od 70. let s přihlédnutím ke skutečnostem, které její podobu proměňovaly. Zaměřím se na

ovlivňující faktory jak v mezinárodním prostředí, tak v domácí politice, které přispěly k nynějšímu postavení Taiwanu v mezinárodním systému. Jelikož je tato práce ojedinělá svým obsahem a konkrétní zkoumání tohoto tématu není příliš pokryto, chtěla bych svou práci doplnit o obsah týkající se zahraničně-politických cílů, které vytvářejí strategie pro udržení postavení v mezinárodním systému. Pro získání dat budu čerpat zejména z odborných publikací, článků vědeckých periodik a oficiálních vládních dokumentů zabývajících se zahraniční politikou Taiwanu a její proměnou v důsledku ztráty členství v OSN. Zároveň budu čerpat z internetových stránek taiwanských ministerstev, taiwanské vlády či nevládních organizací. Pro získání aktuálních dat budu svou pozornost směřovat k internetovým periodikům, jako je např. *Taiwan Today*.

Práce bude rozdělena do tří částí. První část krátce představuje situaci Taiwanu v mezinárodním systému. V druhé části pak vymezují jednotlivé strategie. V této části představím podstatu a charakteristické rysy jednotlivých strategií a budu je pro účely této analýzy operacionalizovat. Vymežím jednotlivé body dané strategie tak, aby bylo možné v zahraničně-politických dokumentech i praxi zahraniční politiky identifikovat projevy těchto strategií. Ve třetí části se budu věnovat jednotlivým strategiím, resp. budu analyzovat zahraniční politiku jednotlivých taiwanských vlád a jejich zahraničně-politické strategie. Strukturu dle funkčních období prezidentů jsem zvolila proto, že prezidentské volby jsou stanoveny na stejný rok s volbami do parlamentu na stejné vládní období. Tato část bude strukturována do kapitol podle jednotlivých vládních období, jejichž pořadí je vyznačeno v následující tabulce.

Tabulka č. 1: Pořadí funkčních období prezidentů

Jméno prezidenta	Funkční období	Politická strana
Čankajšek	1950–1975	Kuomintang
Yen Chia-kan	1975–1978	Kuomintang
Chiang Ching-kuo	1978–1988	Kuomintang
Lee Teng-hui	1988–2000	Kuomintang
Chen Shui-bian	2000–2008	Demokratická progresivní strana
Ma Ying-jeou	2008–2016	Kuomintang
Tsai Ing-wen	2016	Demokratická progresivní strana

Zdroj: autorka

V rámci každé kapitoly se budu snažit zachytit podobu jednotlivých strategií. V případě ekonomické diplomacie se budu zabývat formou ekonomických aktivit a tím, jakým směrem se tyto aktivity ubíraly. V rámci rozvojové pomoci se zaměřím na to, v jaké formě a kam, respektive do jakých zemí, rozvojová pomoc směřovala. Veřejná diplomacie bude zaměřena na činnost a aktivity, které byly během jednotlivých prezidentských období uskutečněny. V případě poslední strategie v podobě podpory demokracie a lidských práv se zaměřím na to, jakým způsobem byla tato strategie podpořena.

S přihlédnutím ke skutečnosti proměn jednotlivých strategií v průběhu let a změn jednotlivých vlád, jejichž cíle a preference byly v rámci strategií odlišné, v závěru práce vizuálně znázorním jednotlivé strategie v tabulce. V tabulce bude znázorněna doba vlády představitelů Taiwanu, což v závěru zjednoduší orientaci v proměnách strategií v souvislosti s vládami od roku 1971.

Na základě informací z literatury věnující se zahraniční politice Taiwanu, odborných článků a událostí, jsem dospěla k tomu, že Taiwan doposud využíval celkem čtyři již zmíněné základní strategie, kterými se pokouší o zlepšení či udržení svého postavení v mezinárodním prostředí.

Ekonomická diplomacie hraje zásadní roli v zahraniční politice Taiwanu. Taylor (2002) např. zmiňuje dolarovou diplomacii, která byla charakteristická pro získávání diplomatických spojenců. Bayne a Woolcock (2011) se věnují přístupům v ekonomické diplomacii a záležitostem, které jsou pro její vývoj zásadní a určují její směr. Za ekonomickou diplomacii je zodpovědné Ministerstvo hospodářství neboli MOEA, které mimo jiné zodpovídá za hospodářskou politiku, zahraniční obchod a investice. Zapojování do mezinárodních obchodních vztahů je pro Taiwan jednou z mála možností, jak se zviditelnit v mezinárodním prostředí. Ekonomická diplomacie již v minulosti hrála zásadní roli v bilaterálních vztazích a navazování diplomatických vztahů, kdy při tzv. dolarové diplomacii docházelo k přetahování o diplomatické spojence s ČLR. Ekonomická diplomacie je primární v bilaterálních vztazích ale také na úrovni mezinárodních organizací, v nichž je ale zastoupení Taiwanu slabé. Ty nejvýznamnější organizace, s nimiž Taiwan rozvíjí vztahy, jsou WTO, APEC a OECD. Dohody o volném obchodu pak představují nejužší možnou spolupráci mezi Taiwanem a ostatními státy, především tedy s diplomatickými partnery.

Další strategie v podobě rozvojové pomoci má taktéž významnou roli v zahraniční politice Taiwanu a slouží k naplňování některých cílů zahraniční politiky. Rozvojová pomoc Taiwanu se zaměřuje zejména na oblast půjček a investic, technickou spolupráci, vzdělávání a humanitární pomoc. Zásadní roli v této oblasti hraje Fond pro mezinárodní spolupráci a rozvoj (TaiwanICDF) – jeho cílem je podpora a koordinace socioekonomického rozvoje a podpora hospodářských aktivit v partnerských rozvojových zemích. Fond se taktéž zabývá humanitární pomocí a pomocí při přírodních katastrofách. Způsoby poskytování rozvojové pomoci a výběr zemí se v průběhu času taktéž proměnily. Rozvojové pomoci či propojení rozvojové pomoci a zahraničně-politických zájmů se věnují např. Atkinson (2014) či Chan (1997), který se v článku *Taiwan as an Emerging Foreign Aid Donor: Developments, Problems, and Prospects* věnuje proměnám rozvojové pomoci Taiwanu od 70. let. 20.st.

V pořadí třetí strategií, které se budu věnovat, je veřejná diplomacie. Tato strategie má primární úlohu zejména v rámci neoficiálních diplomatických vztahů a prezentaci Taiwanu v mezinárodním prostředí. Veřejné diplomacii Taiwanu se věnuje Chey (2014) v článku *Culture and Diplomacy: The Case of Taiwan*. Zabývá se zásadními událostmi, které se jak ve veřejné diplomacii, tak celkově v rámci *soft power* odehrály za vlády jednotlivých prezidentů. Rawnsley (2014) se zabývá proměnou veřejné diplomacie v průběhu času v souvislosti s demokratizací na Taiwanu. Veřejná diplomacie je charakteristická pro vztah představitelů konkrétního státu s veřejností jiného státu či pro komunikaci s veřejností v zahraničí. Při realizaci programů veřejné diplomacie hrají důležitou roli velvyslanectví či nějaké zastupitelské úřady a různé kulturní instituty. V případě Taiwanu je veřejná diplomacie jednou z možností posílení vlastního vlivu v mezinárodním prostředí, a to z důvodu absence formálních diplomatických vztahů. Na provádění veřejné diplomacie se mimo Ministerstvo zahraničních věcí podílí různé nevládní instituce, které jsou zaměřeny na vymezené oblasti. Taiwan není členem mezinárodních organizací, kde podmínkou členství je být státem. Tyto okolnosti vedly vlády Taiwanu k přesvědčení, že by mezinárodní komunikaci v rámci veřejné diplomacie měla být věnována větší pozornost. Představuje totiž možnost, jak přesvědčit zahraniční veřejnost, aby věnovala Taiwanu větší pozornost a podporovala jeho politickou agendu, nebo s ní alespoň sympatizovala. Do utváření aktivit veřejné diplomacie zasahuje např. agentura *Taiwan Foundation for Democracy* či Ministerstvo kultury neboli MOC.

Strategie podpory demokracie a lidských práv se stala důležitou oblastí v prosazování zájmů Taiwanu. Zhruba od 90. let se Taiwan snaží o prosazování a zviditelnění jak vlastní demokracie, tak podpory demokracie a lidských práv globálně. Této problematice se věnuje Waisová (2018) ve své publikaci *The Role of Taiwanese Civil Society Organizations in Cross-Strait Relations*. Samotné podpoře demokracie a demokratizace se pak věnuje např. Burnell (2006) v knize *Promoting Democracy Backwards*. Demokracie a lidská práva jsou aktuálními tématy nejen na Taiwanu. Navíc bezpečnostní otázka v podobě neustále se

zvyšujících vojenských kapacit ČLR je hlavním tématem v této oblasti. V oblasti podpory demokracie, demokratizace a lidských práv jsou hlavními aktéry nevládní organizace, jejichž podporu zajišťuje Ministerstvo zahraničních věcí. *Taiwan Foundation for Democracy* je taiwanskou nadací, jejímž cílem je spolupráce a otvírání otázek v oblasti demokracie a lidských práv. Zásadní v podpoře demokracie je účast na mezinárodních fórech či událostech, které se tomuto tématu věnují, nebo přímo konání těchto událostí samotným Taiwanem.

Informace budu čerpat zejména z elektronických zdrojů a knih v anglickém jazyce, odborných článků a vědeckých publikací. Z elektronických zdrojů budu využívat především vládní webové stránky jednotlivých ministerstev. Hickey (2007) v knize *Foreign Policy Making in Taiwan: From Principles to Pragmatism* podává přehled zahraniční politiky Taiwanu a jejích změn v souvislosti s jednotlivými prezidenty. Zároveň se zabývá postavením Taiwanu v mezinárodním systému a vládními institucemi, které hrají zásadní roli v tvorbě politiky. Bakešová, Fůrst a Heřmanová (2004) jsou českými autory, kteří se v knize *Dějiny Taiwanu* podrobně věnují vývoji Taiwanu a zásadním událostem, které se v průběhu let odehrály. Dalším zahraničním autorem je Friedman (2006), který se v knize *China's Rise, Taiwan's Dilemma's and International Peace* zabývá otázkami, kterým Taiwan ve své pozici čelí. Věnuje se např. diplomatické izolaci Taiwanu, úsilí o členství v mezinárodních organizacích či významu asijsko-pacifického regionu pro Taiwan. Chen (2002) se v knize *Foreign Policy of the New Taiwan: Pragmatic Diplomacy in Southeast Asia* zabývá zahraniční politikou Taiwanu od roku 1949 do roku 2000. Také se věnuje zahraničním vztahům Taiwanu a diplomacii s vybranými státy mezinárodního systému či faktorům, které ovlivňují pragmatickou diplomacii Taiwanu jako způsob hledání legitimacy.

2. Mezinárodní postavení Taiwanu

Čínská republika byla na území pevninské Číny založena v roce 1912. Prvním prezidentem se stal Sunjatsen, který se zároveň zasloužil o založení Čínské národní strany neboli Kuomintangu (Wang 2000). Během této doby byl Taiwan stále ovládán japonskou koloniální nadvládou. Vláda Čínské republiky byla nad Taiwanem obnovena v roce 1945 po druhé světové válce, v níž bylo Japonsko poraženo a ostrov byl navrácen Číně. V Číně během druhé poloviny 40. let probíhala občanská válka mezi vládou Čínské republiky vedenou Kuomintangem a Čínskou komunistickou stranou. Nacionalistická vláda Čínské republiky se po vítězství komunistů v občanské válce přesunula v čele s Čankajškem roku 1949 na Taiwan. Následovalo ji zhruba 1, 2 milionu obyvatel z Číny. Na základě ústavy z roku 1947 se považovala za legitimní vládu Taiwanu i pevninské Číny (CIA 2019). Od té doby Čínská republika pokračovala ve výkonu vlády z hlavního města Taipei nad hlavním ostrovem Taiwanu a řadou odlehlých ostrovů, přičemž Taiwan a pevninská Čína byly pod jinými vládami. Orgány v Pekingu nevykonávaly vládu a neudržovaly suverenitu nad Taiwanem nebo jinými ostrovy spravovanými Čínskou republikou (Taiwan.gov.tw 2018b). Na Taiwanu byl nastolen autoritativní režim, představitelé národní strany Kuomintang (dále jen KMT) obsadili všechny důležité úřednické pozice, zatímco místní Taiwanci byli z těchto funkcí vyloučeni. Ze strany KMT docházelo k potlačování zakládání nových politických stran a zároveň se strana podílela na kontrole médií. Pokud se vyskytla jakákoliv kritika režimu, byla pokládána za spolupráci s pevninskou Čínou a její komunistickou stranou a byla nemilosrdně trestána (Greene – Lie 1999: 378–385).

Naproti tomu na území pevninské Číny bylo 1. října 1949 slavnostně deklarováno založení nového čínského státu, tedy Čínské lidové republiky, se sídlem v Pekingu (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 97–98). Důsledkem toho byla existence dvou čínských států a dvou vlád, které si nárokovaly suverenitu čínského území. Vláda Kuomintangu na Taiwanu se považovala za legitimní vládu pevninské Číny a komunistická vláda Čínské lidové republiky nepřipouštěla legitimnost odloučené vlády na Taiwanu a zastávala názor, že

pouze Čínská lidová republika může reprezentovat Čínu jako celek. Tyto postoje se vtělily do tzv. principu politiky jedné Číny. Při příležitosti založení ČLR, vláda prohlásila, že je jedinou legitimní vládou zastupující všechny čínský lid. Hlavní zásadou tohoto principu bylo uznání vlády ČLR za jedinou legitimní vládu zastupující celou Čínu, zřeknutí se, nebo zdržení se diplomatických vztahů s orgány Taiwanu. Tento princip měl být uplatňován i při navazování diplomatických vztahů se zahraničními vládami a členství v mezinárodních organizacích, zejména pak na půdě OSN (TDP 2000a).

Komunistická vláda požádala o přijetí do OSN krátce po založení ČLR. Čína byla zakládajícím státem OSN a stálým členem Rady bezpečnosti s právem veta, ale křeslo bylo již obsazeno kuomintangským delegátem z Taiwanu. Přijetí Číny by způsobilo vyloučení zástupce Taiwanu, ale požadavek ČLR byl podpořen jen Sovětským svazem, Indií a Jugoslávií. Když vypukla korejská válka, vstoupili čínští dobrovolníci na území Koreje. Na základě toho byla ČLR označena za agresora, a to sloužilo jako podklad k odmítnutí žádosti o členství v OSN. Až do roku 1971 byla Čína v OSN a Radě bezpečnosti zastoupena delegátem Kuomintangu, ČLR ale dále pokračovala v plánování invaze na ostrov. Taiwan se stal středem pozornosti USA, jeho strategická poloha umožnila americké armádě využívat ho jako vojenskou základnu během korejského konfliktu. Ostrov ovšem nebyl využíván jen tímto způsobem, ale byly obnoveny i diplomatické vztahy a Taiwanu byla nabídnuta americká vojenská pomoc. Došlo k obnovení dohody o vojenské pomoci z roku 1948, která se týkala dodávek amerického vojenského materiálu. Další program z 50. let se týkal taktéž vojenské pomoci, která poskytovala výcvikové mise a vysílání vojenských poradců (Bakešová – Fűrst – Heřmanová 2004: 100–102).

V době, kdy začala mezinárodní politiku ovlivňovat studená válka, se angažovanost USA na Taiwanu začala zvyšovat. V prosinci 1954 došlo ve Washingtonu k podepsání sino-americké smlouvy o vzájemné obraně. Mimo jiné USA uzavřely podobnou smlouvu s dalšími asijskými zeměmi, jako byly např. Filipíny, Japonsko, Austrálie či Nový Zéland. Taiwan byl tak součástí systému kolektivní bezpečnosti ve východoasijském a tichomořském regionu. Smlouva se

svou interpretací zaměřila na odpor proti ozbrojenému útoku a komunistickým podvratným činnostem bez ohledu na územní celistvost a politickou stabilitu. USA se obávaly udržení bezpečnosti a míru v asijském regionu. Politické důsledky čínsko-americké smlouvy o vzájemné obraně byly ale významnější než její vojenský význam. Šlo o veřejné a formální prohlášení smyslu pro jednotu a společné odhodlání bránit se proti vnějšmu ozbrojenému útoku (Hsin-wu 1955).

Postupně posilovala taiwanská bezpečnost a za americké hospodářské pomoci začala prosperovat i ekonomika. Čínská republika bez potíží pokračovala v udržování místa v Radě bezpečnosti OSN, Valném shromáždění OSN a ve většině ostatních významných mezinárodních organizacích (Taipei Economic and Cultural Representative Office in the U.S. 2017).

Cílem taiwanské diplomacie v 60. letech 20. století bylo získání pozornosti dalších zahraničních vlád. Tato situace byla Taiwanu jednoznačně zjednodušena podporou USA. Diplomatičké uznání Spojenými státy bylo považováno za klíčové. V důsledku toho se začaly přidávat na stranu Čínské republiky další západní země. Tomu přispěl i revoluční přístup ČLR, který odrazil spoustu zemí. Taiwan se ale o získání diplomatičkých spojenců zasadil také vlastními silami. V roce 1959 byl taiwanskou vládou založen mezinárodní technický program na podporu zemědělství v Africe. Program byl pak rozšířen i na další regiony mimo Afriku (Hickey 2007: 8–10).

2. 1 Ztráta postavení Taiwanu v mezinárodním systému

Přístup a vztahy USA jak k Čínské lidové republice, tak k Taiwanu se změnilý spolu se strategií prezidenta Nixona a jeho poradce pro bezpečnost Henryho Kissingera. V roce 1971 ministerstvo zahraničí USA zrušilo omezení pro občany navštěvující Čínu a téhož roku se odehrál první zápas stolního tenisu, který byl součástí tzv. ping-pongové diplomacie. Docházelo k postupnému americko-čínskému sblížování. Následně se přidalo odstranění omezení v obchodu a cestování mezi oběma zeměmi (Wang 2010: 169). V červenci 1971 se v ČLR uskutečnila tajná schůzka s Henrym Kissingerem. Krátce poté OSN uznalo ČLR a ta obdržela trvalé členství v Radě bezpečnosti OSN, které bylo od

roku 1945 drženo Čankajškem z Čínské republiky na Taiwanu. Následující rok se vydal do ČLR i prezident Nixon a během setkání podepsal Šanghajské komuniké. Tato dohoda měla vytvořit podmínky pro zlepšení vztahů mezi USA a Čínou hlavně v oblasti možné komunikace o zásadních otázkách, např. o Taiwanu. Normalizace vztahů mezi oběma zeměmi postupovala v dalších desetiletích (Council on Foreign Relations 2019).

Počátkem 70. let se na půdě OSN diskutovalo o zastoupení Číny a návrzích na změnu zastoupení. Přijetí takovýchto změn vyžadovalo dvoutřetinový souhlas Valného shromáždění. Kanada navázala vztahy s ČLR v říjnu 1970 a měsíc poté podpořila hlasování pro přijetí ČLR většina zemí, ačkoliv nebyl ještě splněn požadavek dvou třetin. Ke Kanadě se začaly přidávat další země, které se na úkor Taiwanu přeorientovaly na ČLR. Ze strany USA došlo k návrhu dvojího zastoupení v OSN s tím, že by ČLR převzala stálé místo v Radě bezpečnosti OSN. Tuto nabídku však odmítla jak Čankajškova vláda, tak komunistická vláda ČLR (Cheung 2015: 1). V červenci 1971 požádalo 17 členských států OSN o diskuzi v zasedání Valného shromáždění o otázce obnovení práv ČLR v OSN. V říjnu 1971 Valné shromáždění schválilo nutnými dvěma třetinami rezoluci č. 2758, která uznala ČLR jako jediného legitimního zástupce Číny v OSN. Nicméně již před tímto hlasováním kuomintangská delegace na Čankajškův rozkaz oznámila odstoupení z Valného shromáždění OSN. Následně 27. října Čínská republika oficiálně potvrdila odchod z OSN a odmítla uznání rezoluce (Cheung 2015: 1). Mezi lety 1971–1979 přerušilo diplomatické styky s Taiwanem 46 vlád, ty zároveň uznaly ČLR jako jediného zástupce Číny. Jedním z nejkrušnějších momentů pro Taiwan bylo formální přerušování vztahů ze strany USA v lednu 1979. Ve stejnou dobu docházelo zároveň ke ztrátám členství v mezinárodních organizacích – např. ve Světové bance, Mezinárodním měnovém fondu apod. Nutno podotknout, že částečné příčiny taiwanské diplomatické prohry je možné hledat v dogmatickém přístupu Čankajškovy vlády (Hickey 2007: 11).

Ze strany USA docházelo k omezení diplomatických vztahů, dodnes se ale Spojené státy řídí zákonem schváleným v roce 1979, který definuje vztahy vůči Taiwanu na neoficiální bázi. Tzv. *Taiwan Relations Act* (TRA) měl sloužit jako náhrada za tehdy vzájemně uzavřenou čínsko-americkou smlouvu o obraně, která byla v důsledku přerušení oficiálních diplomatických vztahů vypovězena. TRA byl schválen Kongresem a prezidentem. Zákon se skládá z několika důležitých ustanovení, která tvoří základy pro neformální vztahy mezi oběma zeměmi (Tiezzi 2016). Bylo taktéž uvedeno, že USA a jejich obyvatelé budou udržovat kulturní, obchodní a další neoficiální vztahy s lidmi na Taiwanu. Za provádění politiky USA vůči Taiwanu je zodpovědný Americký institut na Taiwanu (AIT), což je soukromá nezisková společnost poskytující služby občanům a konzulátům, které se podobají klasickým službám na diplomatických pracovištích. Americká rozvojová pomoc napomohla Taiwanu v 50. a 60. letech nastartovat prosperující ekonomiku. V současnosti však už Spojené státy žádnou rozvojovou pomoc Taiwanu neposkytují (U.S. Department of State 2018).

Od počátku 70. let do konce 80. let 20. století je politika Taiwanu charakteristická pro svou izolaci. Ztráta mezinárodního uznání v OSN a dalších mezinárodních organizacích a ztráta několika významných diplomatických spojenců byla příčinou toho, že se Taiwan stáhnul z mezinárodního prostředí. Po Čankajškově smrti v roce 1975 dochází k postupnému úsilí o získání více flexibilního přístupu v zahraniční politice. Tato politika je známá také jako pragmatická. Usiluje o zlepšení a posílení formálních diplomatických vztahů. Zaměřuje se také na vývoj vztahů se zeměmi, se kterými Taiwan neudržoval oficiální diplomatické vztahy, či na přijetí nebo znovupřijetí do mezinárodních institucí. Podstatou pragmatické politiky bylo nahrazení oficiálních diplomatických vztahů za neoficiální a důležité vztahy. Součástí byla také tzv. politika „*person-to-person exchanges*“, kdy docházelo k podpoře a pozvání zahraničních firem k jejich participaci na Taiwanu. Ministerstvo zahraničních věcí bylo pověřeno, aby našlo způsob, jak nahradit taiwanské ambasády, k jejichž ztrátě došlo na úkor Pekingů. Začaly být zakládány různé obchodní

kanceláře a jiné instituce, které zastávaly stejné nebo podobné funkce (Hickey 2007: 11–12).

Během 80. let se objevily první reformy směřující k demokratizaci země. Demokratický vývoj na Taiwanu je ale pokládán spíše za logické vyústění několika souběžných událostí a okolností než za úspěšný plán vládnoucí strany KMT, která by se rozhodla vzdát moci ve prospěch demokracie. Vláda Kuomintangu byla vázána na podporu USA, částečně proto také nedocházelo k odmítání politického liberalismu. Nutno podotknout, že autoritářský režim na Taiwanu se lišil od těch ostatních – nedocházelo k plné kontrole obyvatel, nebránilo se svobodným ekonomickým aktivitám či svobodě vyznání apod. Postupná rostoucí ekonomická úroveň souvisela s rozšířením střední vrstvy jako nejpočetnější sociální skupiny. Ta se částečně stala stabilizujícím faktorem postupující demokracie. Ekonomická a sociální stabilita státu vytvořila prostředí pro liberální politické reformy. Zásadní pro taiwanskou společnost bylo, že nevedly k narušení dosavadních sociálních poměrů (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 153–155).

Demokratizační proces na Taiwanu začal v roce 1986, když Kuomintang zveřejnil politický liberalizační program. Zároveň se začala formovat opozice v podobě Demokratické progresivní strany (DPP). Pokusy o vznik opozice se objevily už dříve, ale v tehdejší politické atmosféře byly veškeré pokusy potlačeny. Ale zatímco byly politické aktivity těžko prosaditelné, taiwanská ekonomika rostla. Od roku 1960 do roku 1980 rostla ročně o 9 %. Zvýšila se i míra gramotnosti a více lidí získalo vyšší vzdělání a vytvořilo silnou střední třídu, která si nárokovala vyšší politickou participaci. Právě rozšiřující se společnost donutila Kuomintang k uvědomění, že struktura společnosti založena již na pevnině se stala neudržitelnou. V důsledku následné kooperační politiky se zvýšil počet zastoupení Taiwanců v KMT ze 14 % v roce 1973 na 52 % v roce 1988. Členové Kuomintangu si stále udržovali klíčové kabinetní administrativní posty a úřady, zatímco spolupráce opozice nebyla příliš úspěšná. Po následné politické liberalizaci se objevilo několik dalších politických stran. Přestože

většina z těchto stran nebyla příliš významná, politické spektrum se rozšířilo a DPP se ve volbách podařilo získat až 30 % hlasů (Wang 2004: 295–296).

V roce 1988 se stal prezidentem Lee, který byl v prvních přímých prezidentských volbách v roce 1996 znovu zvolen. Kvůli prvním přímým prezidentským volbám a první návštěvě USA si získal značnou mezinárodní pozornost, zejména pozornost ČLR. Vztahy mezi Taiwanem a ČLR začaly být z bezpečnostního hlediska napjaté (Jacobs – Ben Liu 2007: 379). Právě návštěva USA a dalších evropských zemí zapříčinila taiwanskou krizi v letech 1995–1996. Čínská armáda provedla v srpnu 1995 demonstrativní odpálení raket z pevniny vzdálené od Taiwanu do dvou set kilometrů. USA vyjednávaly s Čínou a ujistňovaly ji, že se nejedná o ustupování od politiky jedné Číny. V listopadu téhož roku ale proběhly další vojenské manévry, které měly sloužit jako varování pro taiwanskou vládu. Ale rozsahem a technickým nasazením neměly v době míru obdoby. Zároveň docházelo k nejrůznějším vojenským cvičením a nácviu invaze na ostrov. V období prvních přímých prezidentských voleb uspořádala ČLR další kolo vojenských cvičení, při kterých došlo na další vystřelení raket směrem k břehům Taiwanu. Demonstrací své vojenské síly potvrdili Američané bezpečnostní zájmy a závazky v této oblasti a tato dramatická epizoda vyústila v americko–čínské příměří (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 179–182).

V roce 1993 Taiwan zahájil obnovení kampaně za členství v OSN. Nabídky OSN se mezi lety 1993–1995 zaměřily na zajištění mimořádné situace Čínské republiky na Taiwanu. V mezinárodním kontextu šlo o zásadu univerzálnosti v souladu se zavedeným modelem paralelního zastoupení rozdělených zemí v OSN. Tuto možnost však ČLR odmítla s ohledem na princip politiky jedné Číny. Po neúspěšných pokusech o získání členství se Taiwan v roce 1996 pokusil o změnu přístupu. Požádal o přezkoumání výjimečné situace v souvislosti s neschopností 21, 3 milionu taiwanských obyvatel podílet se na činnosti OSN. Tento požadavek nebyl zaměřen na plnohodnotné členství, spíše se zaměřoval na právo na zastoupení a účast v nepřesně definovaných činnostech OSN. Hlavním argumentem pro to bylo, že populace Taiwanu je nespravedlivě vyloučena z otázek, které se v OSN řeší. To vše kvůli konfliktu týkajícího se

suverenity, vláda ČLR totiž nezačleňovala Taiwan do tvorby politiky. Tento pokus také selhal, ČLR nebyla připravena poskytnout ani flexibilnější podmínky pro taiwanské členství v OSN. Přes všechny možné snahy si byla taiwanská vláda vědoma síly opoziční Číny a jejího vlivu v otázce členství Taiwanu v OSN. Čína se obávala, že účast Taiwanu v OSN přinese ostrovu rozhodující krok k nezávislosti. Taiwan i přes neúspěch ve Valném shromáždění OSN zahájil souběžně kampaň zaměřenou na WHO, která byla vnímána realističtěji (Winkler 2012).

Období druhé poloviny 20. století bylo pro Taiwan obdobím zásadních změn především v politickém vývoji, ekonomickém růstu a celkové strukturální transformaci. V březnu roku 2000 se stal prezidentem Chen Shui-bian, čímž byla ukončena téměř padesátiletá monopolní vláda Kuomintangu. Politické prostředí se tak v souvislosti s politikou Demokratické progresivní strany změnilo (BBC 2019). Strana DPP se stala jedinou větší politickou stranou, jejíž hlavním bodem v programu byla podpora nezávislosti Taiwanu. Chenovo vítězství bylo vnímáno jako pokračování v částečně separatistické politice prezidenta Lee. Jako prevenci vůči této politice zvolila ČLR praktiku vojenského vyhrožování s několika dalšími požadavky k akceptování politiky jedné Číny. Politika vládní strany DPP se ale oproti té kuomintangské lišila. Prezident Chen a jeho následovníci dlouho prosazovali politiku jedné Číny a jednoho Taiwanu, vnímající Taiwan jako nezávislý a suverénní stát a sjednocení s pevninskou Čínou vnímali spíše jako krajní možnost (Wang 2001: 719–720).

Počátek 21. století byl charakteristický pro nárůst bilaterálního obchodu mezi Taiwanem a pevninskou Čínou. V roce 2003 ČLR dokonce nahradila USA jako hlavního taiwanského obchodního partnera. Zároveň ale docházelo k neustálému růstu čínské ekonomiky, což mělo negativní dopady především v získávání diplomatických spojenců Taiwanu. Proto je vztah mezi ČLR a Taiwanem založený na předhánění se v získávání diplomatických spojenců neboli založený na tzv. dolarové diplomacii (Hickey 2007: 13–15). I přes naději, že by vztahy mezi ČLR a Taiwanem mohly být budované na sdílení ekonomických zájmů a budování vzájemné důvěry a politického smíření, se tato

vize neuskutečnila. Proto v důsledku zhoršující se ekonomické situace a ztráty několika diplomatických spojenců byla ve volbách v roce 2008 zvolena opět strana KMT a prezident Ma Ying-jeou. Taiwanská společnost nebyla spokojena s tehdejší situací, strana DPP a prezident byli obviňováni z vyskytujících se problémů. Ma Ying-jeou byl schopný nabídnout obyvatelům jasnější vizi k řešení taiwanského dilema. Ma argumentoval, že nejlepším způsobem, jak zajistit bezpečnost a prosperitu Taiwanu a jeho společnosti v mezinárodním systému, je částečné zapojení se k Číně (Bush 2008).

Změny, které se v politických vztazích mezi Taiwanem a ČLR odehrály, byly doprovázeny nárůstem v rozvíjení ekonomických vztahů. Poté, co se v roce 2001 stala ČLR součástí WTO, její obchodní závislost na Taiwanu poklesla. Závislost Taiwanu na obchodu s Čínou ale rostla (Matsuda 2017: 16). V roce 2007 se však přístup Taiwanu vůči ČLR změnil, jelikož došlo k požádání OSN o zpracování žádosti plného členství. Žádost však byla odepřena, protože OSN považovala Taiwan za nedílnou součást ČLR. Po neúspěchu z roku 2007 požádala vláda DPP následující rok o uspořádání referenda týkajícího se taiwanského členství v OSN. Přesnější formulace zněla, zda má vláda požádat o členství v OSN pod jménem Taiwan. Jelikož se toto téma týkalo zejména politické kampaně, Kuomintang prosazoval v referendu vlastní otázku. Otázka zněla, zda voliči souhlasí s žádostí o návrat do OSN jako Čínská republika, nebo jako Taiwan, referendum ale uskutečněno nebylo. Debata o možnostech Taiwanu stát se součástí mezinárodního systému je ale stále dominujícím tématem. Vláda prezidenta Ma proto posunula strategii k nejasně definovanému statusu smysluplné účasti ve specializovaných agenturách OSN – např. v Mezinárodní námořní organizaci či mezinárodní organizaci pro civilní letectví nebo také WHO. Toto úsilí vyústilo v získání pozorovatelského statusu ve světovém zdravotnickém shromáždění ve WHO (Winkler 2012).

Vzhledem k situaci, v níž se Taiwan nacházel, se v roce 2014 projevila nespokojenost obyvatel s pomalu rostoucí ekonomikou. Došlo k vytvoření studentského Slunečnicového hnutí, jehož činnost byla zaměřena proti administrativě prezidenta Ma. Z tohoto hnutí se v roce 2015 vytvořila nejmladší

taiwanská politická strana New Party. Ta kladla důraz na oblast lidských práv, nezávislost Taiwanu či rovnoprávnost žen. Činnost hnutí výrazně ovlivnila rozhodnutí voličů v nadcházejících prezidentských volbách v roce 2016 (Matsuda 2017: 32–33). Ve volbách získala převahu kandidátka ze strany DPP, Tsai Ing-wen. Její dosavadní politika je směřována jižním a jihovýchodním směrem, přičemž cílem je zvýšit ekonomickou nezávislost Taiwanu. Ačkoliv prezidentka Tsai v listopadu 2018 rezignovala na post lídra strany DPP, primárním cílem pro ni a pro stranu zůstává vytrvalost v reformách podporující svobodu a demokracii a ochrana suverenity Taiwanu (The Independent 2018).

Možnosti Taiwanu v mezinárodním prostředí jsou značně omezené. Ačkoliv ČLR deklaruje suverenitu nad pevninskou Čínou a tvrdí, že je Taiwan součástí Číny, suverenitu nad Taiwanem nevykonává. Taiwan v roce 2018 ztratil tři diplomatické spojence. Za dosavadní prezidentské období Tsai rozvázalo diplomatické vztahy s Taiwanem pět zemí. Byly jimi Salvador, Burkina Faso, Dominikánská republika, Ostrov sv. Tomáše a Princův ostrov a Panama. V současné době má Taiwan pouze sedmnáct diplomatických spojenců, jejichž význam je v mezinárodním systému velmi malý (Smith 2018). Navzdory tomu udržuje Taiwan silné vztahy s USA, Velkou Británií a dalšími západními zeměmi na neoficiální bázi.

Taiwan disponuje v mezinárodním systému unikátním statusem, který se formoval od roku 1971, kdy došlo ke ztrátě členství v OSN. Ale už od 50. let 20. století prošel procesem, ze kterého vzešla země se silnou ekonomikou a demokratickým systémem. Možnosti navázání diplomatických vztahů jako důkaz nezávislosti jsou omezeny čínskými zásahy, které dostávají Taiwan do mezinárodní izolace. Proto je pro něj životně důležitá podpora zejména Spojených států amerických. I přesto je neustále vystaven čínskému intervencionismu a vojenskému zastrašování (Kuo 2018). Přes složité postavení, ve kterém se Taiwan nachází a které mu neumožňuje získání statusu suverénního státu, se snaží na základě několika strategií podílet na mezinárodním dění. Dochází k nalézání nových způsobů, jak participovat v mezinárodním systému a být jeho součástí.

3. Strategie Taiwanu pro přežití

V následující kapitole se budu zabývat jednotlivými strategiemi. Vymeším jejich podstatu a to, jakými prvky či aktivitami se vyznačují. Každou strategii na základě literatury vymeším obecně a zároveň nastíním fungování každé strategie v souvislosti se zahraniční politikou Taiwanu, přičemž analýza strategií v průběhu jednotlivých vlád bude obsahem třetí části této práce.

3. 1 Ekonomická diplomacie

Diplomacie obecně je prostředkem zahraniční politiky země, který napomáhá prosazovat a uskutečňovat státní zájmy v mezinárodním prostoru. Ekonomická diplomacie je pak jednou z mnoha forem diplomacie státu (Štouračová 2008: 9) a představuje jednu z nejdůležitějších agend zahraniční politiky. Podpora národních subjektů na úrovni mezinárodního trhu je cestou k prosperitě domácího trhu či ke zvýšení zahraniční prestiže a moci daného státu. Představuje chování jednotlivých států v oblasti ekonomických vztahů, vytváření rozhodnutí či jednání o různých ekonomických záležitostech. Podle toho se ekonomická diplomacie soustředí na dosažení ekonomických cílů – např. využitím politických vlivů, aktivním zapojením se do světového obchodu, investičními aktivitami či omezením nákladů na obchod (Bayne – Woolcock 2011: 1). Mimo to ekonomická diplomacie představuje podporu zahraničních podnikatelských aktivit – např. obchodní, finanční či investiční pomoc svým podnikům na zahraničních trzích. Prostřednictvím ekonomické diplomacie dochází také k uskutečnění vnitřní hospodářské politiky, která se týká např. podpory investic či podpory exportu (Štouračová 2008: 24).

Obchodní diplomacie tvoří nedílnou součást ekonomické diplomacie. Je zaměřena na obchod, import a export na zahraniční trhy. Komerční diplomacie je spojena s aktivitou domácích podnikatelů. Jejím cílem je podpora dosavadních ujednaných podmínek s partnerskými státy. Poslední je pak hospodářská diplomacie, která se zaměřuje na obchodní, investiční a další aktivity domácích podnikatelů. Ekonomická diplomacie se zaměřuje na politická rozhodnutí v oblasti ekonomických zájmů v zahraničí, přičemž ekonomičtí diplomaté

poskytují podnikatelům informace týkající se podpory exportu či importu. Zároveň se zaměřují na vyjednávání a budování důvěry s jednotlivými zeměmi či podnikatelskými subjekty. Tyto činnosti směřující k zajištění informací či důvěry ze strany vlády se uskutečňují prostřednictvím ambasad, hospodářských komor apod. Jejich úsilí poté vede k navázání a propojení obchodu či podnikatelských aktivit, a především k rozvoji a růstu ekonomiky země. Ekonomickou diplomacií, její obsah a úspěšnost ovlivňují jednotliví aktéři. Tyto aktéry nepředstavují jen zmínění ekonomičtí diplomaté či zastupitelské instituce působící v zahraničí. Mohou to být taktéž domácí agentury podporující obchod, nevládní organizace či různé firmy působící jak v zahraničí, tak v samotné zemi (Štouračová 2008: 28–29). Správně fungující reprezentace státu v zahraničí napomáhá k budování dobrého jména státu a také k vytváření pozitivního obrazu domácích podnikatelů a jejich produktů v zahraničí. Obvykle je podpora exportu a proexportní politika jednou ze stěžejních oblastí celé zahraniční politiky, která je součástí ekonomické diplomacie státu (Krčál 2013: 4).

Ekonomická diplomacie státu se může odehrávat jak na multilaterální, tak bilaterální úrovni. Nejčastěji se multilaterální spolupráce odehrává v rámci organizací, jako je WTO, UNCTAD, OECD apod. Bilaterální úroveň pak představuje vyjednávání mezi dvěma státy, které může zahrnovat uzavírání obchodních smluv či prezentaci ekonomického prostředí dané země za účelem turismu – známé jako *nation branding*. Cílem vytvoření nějaké vlastní značky je zvýšení věrohodnosti vůči potenciálním zahraničním partnerům a jejich obyvatelům, jakožto možným turistům (Štouračová 2012: 39–40). Štouračová (2012: 34) definuje několik primárních oblastí ekonomické diplomacie. Jsou jimi podpora obchodu zaměřující se hlavně na podporu exportu, další oblastí je podpora investic zaměřující se především na jejich příliv a podpora přílivu vhodných technologií.

3. 1. 1 Ekonomická diplomacie Taiwanu

Vzhledem k mezinárodnímu postavení Taiwanu a jeho částečné izolaci je ekonomický rozměr zahraniční politiky jednou z mála možností, jak se v mezinárodním systému prosadit. Taiwan nedisponuje plnohodnotným mezinárodním uznáním, ale současně je jednou z nejvyspělejších ekonomik. Ekonomická diplomacie je jedním z primárních nástrojů k prosazování zájmů Taiwanu a prostředkem k pozitivnímu zviditelnění (MOEA 2017). Její výkon a správa jsou rozděleny do několika úřadů, které se v některých činnostech překrývají. Široké rozpětí institucí a jejich činností jsou důkazem toho, jak důležitá je pro Taiwan ekonomická spolupráce na mezinárodní úrovni, ale také to, že je její koordinace a naplňování cílů náročné. Ve světovém rozměru je pro Taiwan důležité podílet se na rozhodnutích v rámci mezinárodních organizací, kterých je členem, usilovat o další dohody o volném obchodu a zvyšovat konkurenceschopnost Taiwanu na mezinárodní úrovni (MOEA 2017).

Z dostupných informací o zahraniční politice Taiwanu a z odborné literatury vyplývá, že primárním zdrojem ekonomické diplomacie Taiwanu je podpora vývozu a zahraničního obchodu. Vzhledem k tomu, že byl Taiwan v důsledku mezinárodní izolace dlouho vynecháván z liberalizační vlny obchodu, je jeho hlavním cílem zapojování se do obchodních dohod a jednání. Export tvoří více 60 % HDP Taiwanu a řadí ho tak mezi jedny z nejvíce závislých ekonomik na světě. Dalším významným prvkem je podpora průmyslových inovací, která vyplývá z již dlouholeté závislosti taiwanských společností na smluvní výrobě pro jiné podniky. Vláda tyto společnosti podporuje k zapojení se do většího výzkumu a vývoje (Shapiro 2013).

Výrazný podíl pak tvoří přímé zahraniční investice realizované soukromými firmami za podpory státu. Jejich kapacity a možnosti se zvyšují s výhodnějšími podmínkami vývozu. Přilákání zahraničních investic na Taiwan je také jednou ze zásadních oblastí ekonomické diplomacie, která má na Taiwanu dlouhou tradici – americké a japonské firmy podpořily rozvoj domácího průmyslu (Shapiro 2013). Pro získání takovýchto investic nabízí vláda výhodná regulační omezení. Poslední významnou oblastí ekonomické diplomacie je

poskytování půjček a finančních výhod stávajícím či potenciálním diplomatickým spojencům, což je v případě Taiwanu spojováno s dolarovou diplomacií (Tsang 2008: 163). Ve třetí části, v níž budu analyzovat jednotlivé vlády a jejich zahraniční politiku, budu hledat výše uvedené znaky ekonomické diplomacie a zhodnotím, jestli a jak se jejich využití v průběhu jednotlivých vlád proměnilo. V následující části velmi stručně shrnu ekonomický vývoj Taiwanu a institucionální zázemí taiwanské ekonomické diplomacie, neboť to pokládám za nedílnou součást ekonomické diplomacie a jejího vývoje.

3. 1. 2 Ekonomický vývoj Taiwanu

Pro počátky Taiwanu po navrácení Číně v roce 1945 je charakteristická především agrární ekonomika. Během japonské kolonizace představoval Taiwan zemědělskou základnu a první roky po přesídlení KMT na Taiwan byly ve znamení hospodářské krize a vykořisťování místního bohatství, jehož většina byla posléze v rukou byrokratického aparátu (Fairbank 2004: 375). S přesídlením KMT na ostrov bylo nutné přizpůsobit se lokálním podmínkám, které by ale v budoucnu umožnily hospodářský rozvoj. V počátcích přišla ekonomika o obchodní partnery, jako bylo např. Japonsko a zároveň došlo k vysokému nárůstu obyvatel v důsledku přemístění z pevninské Číny. Také z tohoto důvodu byla ekonomika z počátku nepříznivá (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 121). Zdařilý vývoj taiwanské ekonomiky byl příčinou kombinace vnitřních a vnějších faktorů, které napomohly k nastartování ekonomického růstu a hospodářského rozvoje. Zásadní roli v modernizaci hrála americká podpora. Z USA byl na Taiwan vyslán tým odborníků, který byl součástí Komise pro hospodářskou spolupráci a Společné komise pro obnovu venkova (Fairbank 2004: 381).

S nabýváním těchto zkušeností se později Taiwan sám uplatnil jako efektivní poskytovatel zahraniční rozvojové pomoci. Pozemková reforma napomohla ke vzniku silné vrstvy farmářů, kteří měli k dispozici vlastní půdu. V průběhu 50. a 60. let rostla zemědělská výroba a export zemědělských produktů financoval import surovin a aparát pro podniky v průmyslovém odvětví. Většinu podniků taiwanská vláda zprivatizovala na soukromé. Konec

finanční podpory ze strany USA přinesl novou strategii orientovanou na export. Konec 60. let přinesl další liberalizaci vývozu zahraničního obchodu spolu se zvýhodněním zahraničních investorů pocházejících zejména z Japonska a USA. V 70. letech došlo k rozvoji investičně náročnějších oblastí průmyslu, jako bylo např. ocelářství apod. Období 80. let bylo ve znamení rozšíření výroby elektrotechniky a automobilů, přičemž už v průběhu 70. a 80. let rostla ekonomika téměř o 9 % každý rok (Bakešová 1992: 150–153). Taiwanská ekonomika byla a je specifická svou strukturou. Vedle monopolních podniků zde působí řada menších a středních podniků představující většinou rodinné firmy, jejichž výhoda spočívá ve větší přizpůsobivosti dle potřeb trhu.

V 90. letech došlo k dalšímu stupni modernizace ekonomiky. V tvorbě HDP začal převažovat sektor služeb nad průmyslovým sektorem. Další vlna liberalizace, zejména v přílivu zahraničního kapitálu a otevření finančního sektoru, poskytla Taiwanu možnost stát se významným finančním centrem. Taiwanští podnikatelé se dostali také na trhy zemí bývalého východního bloku či do zemí v jihovýchodní Asii. Zásadní stimul přišel také v souvislosti se sbližováním s pevninskou Čínou, které započalo na konci 80. let. Do Číny směřovala většina taiwanských investic a společný obchod se na konci 20. století a na počátku 21. století zvýšil až desetinásobně. Výrazná ekonomická závislost na Číně se ale stala obavou související s politickým postavením Taiwanu (Tun-jen 2001: 34–36). Ekonomika Taiwanu vzrostla překvapivou rychlostí. Země, kde bylo hnacím motorem zemědělství, vybudovala silnou ekonomiku, jejíž trh s informačními technologiemi dominuje světovému trhu a tvoří převážnou část exportu. Z tohoto důvodu se mluví o Taiwanu jako o ekonomickém zázraku, díky kterému se stal Taiwan mimo jiné také jedním z tzv. asijských tygrů (Taiwan Today 2011).

3. 1. 3 Institucionální zázemí ekonomické diplomacie Taiwanu

Zásadní roli v ekonomické diplomacii hraje instituce Ministerstva zahraničních věcí (dále jen MOFA). Jako ostatní ministerstva definuje a implementuje zahraniční politiku, zároveň ale formuluje i ekonomickou

diplomacii. Úkolem MOFA je obhajoba a prosazování taiwanské suverenity v rámci dodržování mezinárodních dohod a principů dle OSN, podpora zahraniční spolupráce a mezinárodní bezpečnosti (MOFA 2019a). Primárním cílem je pak podpora taiwanského zahraničního obchodu a přilákání zahraničních investic na území Taiwanu. Ekonomické kontakty jsou pro Taiwan navíc důležité z hlediska projevu silného a stabilního obchodního partnera. Zároveň se klade důraz na mezinárodní a regionální spolupráci a vyjednávání dohod o volném obchodu (MOFA 2019b). Součástí MOFA je přes dvacet různých oddělení, která jsou dělena většinou podle geografického klíče a podle úkolů, které mají v kompetenci. Sem patří např. Oddělení mezinárodní spolupráce a ekonomických záležitostí, do kterého spadá právě většina úkolů ekonomické diplomacie. Dále to je Oddělení mezinárodních organizací či Institut diplomacie a zahraničních věcí (MOFA 2019b).

Dalším orgánem, který má v gesci ekonomickou diplomacii, je Ministerstvo hospodářství (dále jen MOEA). Spadají pod něj zahraniční obchodní a kulturní kanceláře Taiwanu. Důležitou roli zde hraje Oddělení pro mezinárodní spolupráci, které se zabývá činností a rozvojem mezinárodní hospodářské a technické spolupráce zejména na regionální a bilaterální úrovni (Department of International Cooperation, M.O.E.A. 2018). Součástí MOEA je Kancelář zahraničního obchodu, jejíž činnost byla zahájena v roce 1969 a která zodpovídá za tvorbu taiwanské mezinárodní obchodní politiky a ostatní činnosti související s obchodem. Činnost kanceláře je možné rozdělit do tří hlavních odvětví – administrativní sekce, obchodní vztahy a podpora obchodu. Administrativní sekce se zabývá formulováním a implementací obchodně právních nařízení, směrnic a zákonů. Sekce pro obchodní vztahy se zaměřuje na koordinaci mezinárodních vyjednávání týkající se obchodu a podepisování dohod. Podílí se na aktivitách mezinárodních organizací, kterých je Taiwan členem nebo disponuje pozorovatelským statutem. Klíčovými mezinárodními organizacemi pro Taiwan jsou WTO, OECD či APEC (The Bureau of Foreign Trade, MOEA 2019a). Mimo jiné se Kancelář zahraničního obchodu zabývá podporou a propagací zahraničního obchodu. Má na starost většinu činností

společně s Radou pro rozvoj taiwanského zahraničního obchodu (TAITRA), což je nezisková organizace financovaná vládou. Z jejich strany dochází k pomoci v expanzi domácích podniků na zahraniční trhy. Obě instituce informují domácí podniky o důležitých událostech na světových trzích, provádějí průzkumy konkrétních trhů či odvětví apod (The Bureau of Foreign Trade, MOEA 2019b).

Zahraníční zastoupení Taiwanu je spojeno s dalšími institucemi. Vzhledem ke složitému postavení ve světě má Taiwan svá velvyslanectví pouze v zemích, se kterými udržuje oficiální diplomatické vztahy. V ostatních státech nemá zastoupení na oficiální bázi, ale prostřednictvím Taipejské hospodářské a kulturní kanceláře (Republic of China – Taiwan 2016). Činnost některých kancelářů je téměř totožná s činností oficiálního velvyslanectví. V zahraničí je Taiwan zastoupen také více než šedesáti pobočkami Rady pro rozvoj taiwanského zahraničního obchodu. Globální síť poboček je nápomocná při organizaci obchodních úkolů, nebo usnadňuje spolupráci mezinárodních firem působících na ostrově (TAITRA, nedatováno).

3. 2 Strategie rozvojové pomoci

Rozvojová pomoc představuje tok kapitálu nebo veřejných finančních prostředků prostřednictvím půjček či různých grantů do zemí, které jsou cílem rozvojové pomoci na základě několika důvodů a motivů. Jednou z podmínek poskytování rozvojové pomoci je to, že ze strany dárcovské země by neměla mít pomoc komerční záměr. Poskytovaná půjčka by měla být také doprovázena výhodnými podmínkami (Halaxa – Němečková 2009: 304). Rozvojovou pomoc lze velmi obecně charakterizovat ve dvou hlavních rovinách. Jednou z nich je humanitární motivace a druhou z nich je motivace vlastního benefitu z pomoci. Hlavním cílem rozvojové pomoci je pak ekonomický rozvoj a prosperita zemí, které rozvojovou pomoc přijímají (Raffer – Singer 1996: 3).

Rozvojová pomoc je donory poskytována na základě několika motivů. Jedním z nich je bezpečnost – bezpečnostně orientovaná rozvojová pomoc může být zaměřena i na získávání diplomatických spojenců. Může mít formu spojeneckých aliancí nebo jen formu *ad hoc* spojenectví. Tato podoba pomoci je

zřejmá např. při hlasování ve Valném shromáždění OSN. V tomto případě dochází k získání pomoci za politickou podporu a naopak (Lundborg 1998: 130). Další motivací je získání moci, přičemž veškeré snahy donora lze považovat za motiv k rozšíření svého vlastního vlivu a upevnění vlastní pozice v mezinárodním společenství. Poskytování rozvojové pomoci souvisí také s tím, že se země, která chce hrát významnější roli v mezinárodním systému, musí zabývat problémy i jiných zemích (Van der Veen 2000: 113). Další motivací pro poskytování pomoci je posílení kulturního vlivu, který je mimo jiné zároveň doprovázen politickým a ekonomickým vlivem (Lancaster 2007: 146). Motiv zvýšení vlastního bohatství je součástí téměř každé pomoci – cílem je pak zvýšení exportu a tvorba nových trhů. Může docházet buď k přímé podpoře exportu a služeb domácí ekonomiky, nebo je cílem čistě ekonomický rozvoj přijímající země. Předpokládá se totiž, že zde následně vznikne větší poptávka po zboží z dárcovské země (Schraeder – Hook – Taylor 1998: 304). Zvýšení prestiže či reputace státu je také jednou z motivací donorů. Poskytování rozvojové pomoci umožňuje hrát důležitou roli v mezinárodních vztazích. Souvisí s tím i tvrzení, že zvyšování výdajů na pomoc má vliv na ostatní jako příklad k následování (Lancaster 2007: 195). Motiv k rozvojové pomoci může být však i vlastní zájem či povinnost vnímaná jako oplacení získané rozvojové pomoci v minulosti.

Rozvojová pomoc je také specifikována podle obsahu. Může jít o finanční, technickou a hmotnou podporu. Finanční podpora zahrnuje různé zvýhodněné půjčky a granty, technická podpora má podobu předávání znalostí, zkušeností, know-how, vzdělání či podpory výzkumu. V rámci hmotné podpory dochází k poskytování různého hmotného materiálu či technického vybavení, jako jsou pracovní stroje, lékařské přístroje apod (Alonso – Glennie 2015: 5–6).

3. 2. 1 Rozvojová pomoc Taiwanu

Chan (1997: 37) uvádí, že Taiwan je finančně bohatý, ale diplomaticky chudý, což je v případě jeho postavení výstižné a motiv v podobě rozvojové pomoci je poté téměř jednoznačný. Rozvojová pomoc už na počátku jejího

poskytování na konci 50. let sledovala zájmy, kterými byly diplomatické vztahy a jejich udržení nebo navázání vztahů nových. Hlavním motivem bylo rozšiřování počtu spojenců a upozornění na své postavení v mezinárodním systému. Taiwanská zahraniční pomoc je značně propojena s politickými a ekonomickými zájmy.

MOFA se v rámci pragmatické diplomacie a zahraniční pomoci soustředí na progresivní partnerství a udržitelný rozvoj. Hlavní cíle zahraniční pomoci nesledují jen světové trendy, ale zároveň představují ztotožnění s taiwanskou ústavou. Taiwan klade velký důraz na posílení vztahů s diplomatickými spojenci prostřednictvím specializovaných programů. Vláda se snaží především o podporu v budování základní ekonomické infrastruktury. Dalším z cílů je zodpovědné naplňování pomoci a chování jakožto člena mezinárodního společenství. Rozvojové a globální partnerství pro rozvoj je zaměřeno na záležitosti, jako je společnost, kultura, ekonomika apod. V pořadí třetím cílem je zajištění lidské bezpečnosti – týká se to klimatických změn, znečišťování životního prostředí, rasových konfliktů, boje s hladem, nemocemi, nelegálním obchodem s drogami a terorismem. Předposledním cílem je vrátit mezinárodnímu společenství to, co bylo v minulých letech poskytnuto Taiwanu. Počátkem druhé poloviny 20. století mohl Taiwan vybudovat silnou ekonomiku díky podpoře mezinárodního společenství. Taiwan je proto zavázán ke sdílení své rozvojové zkušenosti a vrácení tohoto dluhu mezinárodnímu společenství. Posledním cílem je rozvoj humanitárních aktivit, protože miliony lidí po celém světě trpí chudobou, hladomorem a různými nemocemi. Taiwan podporuje zajištění životních hodnot formou poskytování technologické, finanční, potravinové a materiální pomoci (MOFA 2009b: 2–3).

Zahraněční rozvojová pomoc Taiwanu se uskutečňuje na bilaterální a multilaterální úrovni. Je několik typů bilaterální spolupráce – jedním z nich je podpora základní infrastruktury, jako je poskytnutí prostředků na finanční politiku a rozvoj, rozvoj zdravotní péče, sociální rozvoj, ekonomický rozvoj, rozvoj v dopravě a školství, rybolov a zemědělství, kulturní a technologický rozvoj. Dalším typem je technická asistence, která se týká např. informačních

technologií, zpracování potravin či živočišné výroby, zdravotní péče a další. Dále se bilaterálně angažuje v humanitární asistenci, která se poskytuje zejména při výskytu přírodních katastrof. Poslední oblastí pro bilaterální spolupráci je oblast vzdělávání. Taiwan podporuje školství hlavně v rozvojových zemích, kde je úroveň vzdělávání velmi nízká (MOFA 2009b: 5–7).

Multilaterální spolupráce se skládá z příspěvků širokému spektru mezinárodních organizací, jako je např. Asijská rozvojová banka nebo Světová banka. Dále pak přispívá do fondů pro mezinárodní spolupráci nebo spolufinancuje a je společně s mezinárodními organizacemi a jinými institucemi spoluinvestorem. Tato spolupráce probíhá prostřednictvím Taiwanské rozvojové banky, jejíž příspěvky obdrží právě zmíněné instituce či organizace (Chan 1997: 45).

Vývoj institucionalizace zahraniční rozvojové pomoci započal již s první misí v roce 1959, která se týkala rozvoje zemědělského sektoru ve Vietnamu. Následně v roce 1960 vyslala taiwanská vláda další misi zaměřující se na zemědělský rozvoj do Afriky. Cílem byla modernizace zemědělské produkce a sbírání podpory pro reprezentaci Čínské republiky v OSN. Pro rozšíření následných programů byl v roce 1962 zřízen Výbor pro technickou spolupráci mezi Afrikou a Čínskou republikou a tzv. program *Vanguard* byl velkým přínosem k podpoře taiwanského mezinárodního postavení (MOFA 2009c: 23–24). Se ztrátou křesla v OSN a rivalitou v Taiwanské úžině po roce 1971 došlo ke sloučení Výboru pro technickou spolupráci mezi Afrikou a Čínskou republikou s Výborem pro mezinárodní technickou spolupráci pod záštitou MOFA. Následně v roce 1972 vznikla nová instituce v podobě Výboru pro zámořskou technickou spolupráci (OTCC), která se měla zabývat zejména pomocí v rybářském a zemědělském sektoru ve spřátelených rozvíjejících se zemích. V 80. letech si Taiwan získal mezinárodní pozornost díky své stabilní ekonomice navzdory politickému pozadí. Jako nově industrializovaná země si mohl dovolit vyměnit své rezervy skrze rozvojovou pomoc a rozšířit zahraniční vztahy. V roce 1989 vznikl pod MOEA Fond pro mezinárodní ekonomickou a rozvojovou spolupráci (IECDF), který měl sloužit k poskytování úvěrů a technické asistence

v rozvíjejících se zemích. S nástupem nového světového řádu v 90. letech cítil Taiwan potřebu větší komplexnosti a specializace v zahraniční rozvojové pomoci. Proto vláda v červenci roku 1996 založila specializovanou agenturu zabývající se rozvojovou pomocí – Mezinárodní fond pro rozvoj a spolupráci TaiwanICDF, který začlenil předchozí OTCC a IECDF. Fond je součástí MOFA a jeho prostřednictvím dochází k poskytování rozvojové spolupráce (MOFA 2009c: 24–25).

Z odborné literatury a oficiálních vládních zdrojů o rozvojové pomoci Taiwanu vyplývá, že poskytování rozvojové pomoci Taiwanem je motivováno především morálním rozměrem a splacením určitého dluhu z minulosti. Prostřednictvím rozvojové pomoci sleduje Taiwan především podporu přátelských vztahů s diplomatickými partnery, podporu mezinárodní spolupráce a obhajobu mezinárodního práva a zajištění světového míru (MOFA 2009b: 2). Rozvojová pomoc je Taiwanem poskytována oficiálním diplomatickým spojencům, spřáteleným zemím, mezivládním a nevládním organizacím tak, aby byla pomoc efektivní. V rámci této strategie současně sleduje dva hlavní cíle – pomoc souvisí s diplomatickými cíli, nebo jsou její cíle všeobecně prospěšné. Následně Taiwan poskytuje rozvojovou pomoc ve třech různých formách – granty, půjčky a technická spolupráce a rozvoj lidských zdrojů (Chan 1997: 47). Granty a půjčky cílí zejména na malé a střední podniky, budování ekonomické infrastruktury, výrobních zón či vytváření zón volného obchodu. Tyto projekty jsou mimo jiné zaměřeny na podporu vývozu, přičemž dochází i k tvorbě nových pracovních míst, zvýšení produkce v dané zemi apod (Chan 1997: 47–48). Technická spolupráce pak zahrnuje projekty týkající se školení či předávání zkušeností v průmyslových nebo zemědělských oblastech. Tato forma funguje tak, že Taiwan vyšle do země misi expertů, která se zabývá řešením daného problému a možnými alternativami. Poté je závěr výzkumu prezentován dané zemi. Pokud se obě strany shodnou, projekty jsou následně realizovány dohodnutými způsoby (Skidmore 2002: 9). V praktické části, kde se věnuji jednotlivým vládám, se zaměřím na výše uvedené formy poskytování rozvojové

pomoci a uvedu, v jaké formě jednotlivé vlády rozvojovou pomoc poskytovaly a kam směřovala

3. 3 Strategie veřejné diplomacie

Veřejná diplomacie slučuje prvky zahraniční politiky, „*public relations*“, politického marketingu, zahraničně kulturních vztahů apod. Tento druh diplomacie lze chápat také jako veřejnou záležitost, jejíž cílem je komunikace s domácím publikem o diplomatických aktivitách a větší přehled a kontrola veřejnosti nad těmito záležitostmi (Peterková 2008: 11). Veřejná diplomacie může být charakterizována také jako proces komunikace s veřejností v zahraničí nebo jako vztah představitelů konkrétního státu k veřejnosti jiného státu. Cílem je dosáhnout porozumění svých národních myšlenek, institucí či kultury, porozumění svých národních cílů a současné politiky, která je prováděna ve spolupráci jak s nestátními, tak s vládními aktéry (Peterková 2008: 11–12). Mezi hlavní dopady veřejné diplomacie patří narůstající povědomí o dané zemi v zahraničí, narůstající porozumění zemi a probuzení zájmu o danou zemi, přičemž dochází k posilování těchto vazeb (Peterková 2008: 14–15).

V případě klasické diplomacie je veřejnost téměř vyloučena, zabývají se jí pouze státní instituce a komunikace probíhá primárně mezi zahraničními institucemi navzájem. Veřejnost má pak přístup jen k oficiálním prohlášením nebo tiskovým zprávám. Mimo to nemají běžní občané možnost získat informace o oficiálním zahraničním jednání státu. Komunikace týkající se zahraniční politiky, která je směřována k veřejnosti a médiím, je pak zajištěna a zprostředkována prostřednictvím tiskových odborů jednotlivých ministerstev (Mellisen 2005:14). Efektivní komunikace se zahraniční veřejností je zásadní součástí jakékoliv diplomatické strategie. Pro vlády národních států je vedle oficiálních diplomatických kanálů výhodná komunikace i s veřejností ostatních zemí. Vlády a státní instituce tak činí hlavně z důvodu formulování a tvarování politické agendy v jiných státech. Veřejná diplomacie je totiž založena na předpokladu, že představa a reputace země je zároveň veřejným statkem, který

může tvořit, usnadnit nebo také znemožnit vhodné prostředí pro vzájemné interakce mezi jednotlivými státy (Leonard 2002:9).

Veřejná diplomacie je zásadní ve smyslu sdílení a předávání informací. Zároveň je prostředkem k budování dlouhodobých vztahů, které umožňují tvorbu vhodného prostředí pro vládní politiku v zahraničí (Nye 2011: 104–105). Formování veřejného mínění je vhodné tam, kde se tvoří nový prostor pro spolupráci. K tomu vlády používají strategie, prostřednictvím kterých komunikují a snaží se zapůsobit ve společnostech jiných států, přičemž veřejná diplomacie usiluje o upoutání pozornosti s využitím informačních médií. Také dochází ke kulturnímu exportu v podobě výměnných pobytů jak pro studenty, tak pro odborníky z různých odvětví (Nye 2008: 95).

Nedílnou součástí veřejné diplomacie je kultura, kterou stát využívá ke své prezentaci. Přístup prezentace prostřednictvím kultury zahrnuje oblasti spadající především do kompetencí ministerstev kultury. Zahraniční kulturní politika v tomto pojetí zůstává významnou a převažující složkou v působení kultury na mezinárodní scéně. K jejím obvyklým nástrojům patří např. pořádání výstav, koncertů, různé prezentace národní kultury a další. Státy vnímají kulturu jako svou identitu, což je jeden ze zásadních prvků v dnešním systému, díky kterému dochází k potírání rozdílů. Kultura pak slouží jako prostředek k nějakému sebevyjádření (Peterková 2006: 91–92). Dalšími konkrétními nástroji veřejné diplomacie jsou např. masové komunikační prostředky, výstavy, veletrhy, publikace, internet, vzdělání, věda, výzkum, zahraniční cesty, různé produkty apod (Peterková 2006: 95).

3. 3. 1. Veřejná diplomacie Taiwanu

Veřejná diplomacie Taiwanu je spíše decentralizovaného charakteru, jelikož je řízena hlavně centrální vládou v Taipei. Vliv na utváření veřejné diplomacie mají hlavně instituce vládní povahy. Jednou z hlavních je MOFA, které pracuje zejména s mezinárodními komunikačními programy zahraničních vlád a snaží se o realizaci požadavků ze strany prezidenta (Hickey 2007: 46). Další vládní instituce, která má vliv na utváření veřejné diplomacie, je

Ministerstvo kultury (dále jen MOC), mezi jehož kompetence patří jakákoliv spolupráce a výměnné programy v kulturní sféře. Ministerstvo kultury aktuálně působí prostřednictvím třinácti zahraničních kulturních kanceláří a center v zahraničí¹. Jejich posláním je představení taiwanské kultury a umění zahraničnímu publiku či pořádání různých výstav apod (MOC 2016).

Fakt, že Taiwan disponuje minimem oficiálních vztahů a většina jeho diplomatických vazeb je neoficiálního charakteru, má zásadní vliv na zaměření zahraniční politiky Taiwanu vůči veřejnosti po celém světě. Komunikace na nevládní úrovni je obzvláště pro Taiwan důležitá, taiwanská vláda se proto začala soustředit na mezinárodní komunikaci, skrze již je schopna upoutat pozornost tak, aby s Taiwanem bylo zacházeno jako s rovnocenným partnerem. Mimo jiné se do veřejné diplomacie výrazně zapojuje občanská společnost či studentské organizace a spolky. Během procesu demokratizace na Taiwanu došlo zároveň ke změně vnímání veřejné diplomacie. Tehdejší veřejná diplomacie se blížila spíše propagandě, dnes je založena především na veřejném a kulturním modelu (Rawnsley 2014: 162).

Na základě informací z odborné literatury a oficiálních vládních i nevládních zdrojů lze říci, že Taiwan disponuje širokým spektrem nástrojů v oblasti veřejné diplomacie. Primární jsou zejména technologická know-how a vzdělání odborníci z různých odvětví. Významnou roli hrají stipendijní programy, které vysílají studenty i odborníky z různých oblastí do zahraničí. Během této činnosti dochází k navazování kontaktů a zvýšení povědomí o dané zemi. Samotní účastníci těchto programů nepovažují svou činnost za součást veřejné diplomacie, a proto je to vhodná nenásilná a nepřímá cesta v podporování jména státu (Rawnsley 2014: 169). Další významnou oblastí je kultura, která hraje v případě Taiwanu hlavní roli při prezentaci v zahraničí, a to prostřednictvím různých výstav, představení apod. Součástí činnosti veřejné diplomacie jsou i nevládní či náboženské organizace prezentující Taiwan v zahraničí (Rawnsley 2014: 162–163). Obecně lze za nástroje veřejné

¹ Taiwanská kulturní centra se nacházejí v následujících městech: Tokyo, Hong Kong, Kuala Lumpur, Bangkok, Washington, D.C., New York, Houston, Los Angeles, Paříž, Londýn, Berlín, Madrid a Moskva.

diplomacie považovat kampaně zaměřené na *nation branding*, kulturní a vědecké výměny, příznivou vizovou politiku a obecně propagaci taiwanské kultury v zahraničí. V následující části práce se budu věnovat těmto znakům a vyvodím, které z nich byly jednotlivými vládami ve veřejné diplomacii využívány.

3. 4 Strategie podpory demokracie a lidských práv

Rozvoj demokracie a obecně demokratických hodnot, jako je např. transparentnost a odpovědnost se podílí na socioekonomickém rozvoji země. Carothers (2009: 7) pojímá podporu demokracie v širších souvislostech – to znamená, že zdůrazňuje podporu občanské společnosti a zahrnuje socioekonomické faktory. Primárním cílem podporovatelů demokracie je pomoc demokratickému křídlu společnosti. Děje se tak různými způsoby – může to být příprava na demokratizaci, poradenství, morální podpora či financování politických aktérů, politických stran či asociací nebo politicky orientovaných nevládních organizací. Podpory může být dosaženo i nepřímou – např. prostřednictvím klíčových institucí, jako jsou nezávislé volební komise, nezávislé soudnictví a nezávislá média. Podpora demokracie je součástí jak samotných národních vlád, tak dalších aktérů, kterými jsou nejčastěji nevládní organizace.

Strategie podpory demokracie se může odehrávat na několika úrovních. Může být aktivní, nebo pasivní či přímá, nebo nepřímá. Aktivní způsob podpory je úmyslné jednání s cílem dosažení demokracie. Tento způsob upozorňuje na to, co aktéři v rámci podpory dělají, jak to provádějí a jaké jsou její efekty. Pasivní podpora se pak zaměřuje na to, jak daleko se vyskytují demokratické trendy. Přímá podpora demokracie zahrnuje nástroje určené pro politické cíle. Jedním z nich je demokratická asistence, která se skládá z praktické, technické či finanční podpory v podobě demokratických projektů. Nepřímá podpora demokracie má stejné cíle, ale o jejich prosazení se snaží především prostřednictvím zprostředkovaných kanálů. Nepřímá podpora demokracie se v rámci demokratizace soustředí hlavně na nepolitickou oblast – může se jednat např. o socio-ekonomickou podporu. Je zároveň možné, aby docházelo k aktivní

nepřímé podpoře, pasivní přímé podpoře apod (Burnell 2006: 3–4). Strategie podpory lidských práv obecně vychází z konceptu univerzálnosti lidských práv, který je platný globálně². Podpora lidských práv sice není rovnocenná s podporou demokracie, ale dochází mezi nimi k vzájemným souvislostem a prolínání. Diplomacie podpory lidských práv může mít soukromou, veřejnou, bilaterální, represivní nebo také pozitivní podobu. Soukromá podoba této diplomacie je nástrojem k vyjednávání mezi státy. Umožňuje vládě reagovat např. na otázku politických vězňů. V případě, že soukromá diplomacie nefunguje, přijde na řadu veřejná diplomacie, která má podobu různých symbolických gest či aktivit (Vogelgesang 1979: 219–220). Mimo zmíněnou diplomacii jsou využívány nástroje v podobě sankcí, které spadají pod donucovací prostředky, jež nepoužívají násilné způsoby k prosazení svých zájmů. Donucovací prostředky jsou cíleným nátlakem na určitý subjekt. Sankce se mohou zaměřovat přímo na porušování lidských práv, nebo mohou být např. unilaterální obchodní podoby, kdy dochází k exportním či dovozním zákazům, kvótám či podmínkám při finanční pomoci apod (Cleveland 2002: 135).

3. 4. 1 Podpora demokracie a lidských práv na Taiwanu

Od poloviny 90. let 20. století je jedním z ústředních témat taiwanské zahraniční i domácí politiky to, jak se nejlépe vypořádat s realitou v podobě hrozby vyplývající z ČLR, jejíž moc a ambice na sjednocení se neustále zvyšují. Taiwan čelí unikátní a jedinečné výzvě v podobě balancování demokracie a bezpečnosti. Bezpečnostní hrozba v podobě ČLR, která dlouhodobě prohlašuje svůj zájem ke znovusjednocení a ukončení nezávislosti Taiwanu je čím dál častěji intenzivně rezonujícím tématem nejen na Taiwanu. Právě posilující se taiwanský nacionalismus od 90. let 20. století, zdařilý proces demokratizace, rostoucí ekonomika a společenský aktivismus se staly důvodem vyhrocených vztahů přes úžinou (Bush – Hass 2019: 1–2). Vzhledem k tomu, že taiwanští

² Podle tohoto konceptu jsou lidská práva považována za všeobecně aplikovatelné hodnoty, které mohou legitimně zpochybňovat právní předpisy či postupy, které existují po celém světě. Mohou zpochybňovat také jakékoliv politické a kulturní situace, které odmítají, porušují či ignorují tyto univerzálně uznávané normy a pravidla (Horowitz-Schnabel 2004: 53).

obyvatelé čelí reálné hrozbě v podobě zastrašování ze strany ČLR, je jeho strategie podpory demokracie a lidských práv jednou z mála možností, jak získat nějakou podporu v mezinárodním systému. Zároveň je však strategie míněna tak, že Taiwan je schopný těmto podmínkám čelit, jelikož má zkušenosti s procesem demokratizace. Je kompetentní k předávání podobných zkušeností nebo poskytování pomoci ostatním zemím, či skupinám obyvatel, které čelí nějakým způsobem podobné hrozbě.

Poté, co se v roce 1978 stal prezidentem Chiang Ching-Kuo, došlo v souvislosti s mezinárodním děním ke změně chápání politické situace na Taiwanu. Chiangovo zaměření spočívalo v kombinaci mezinárodních a domácích představ o Taiwanu. V tomto období však nebyl ochotný vzdát se kuomintangského monopolu na moc. Zaměřil se na růst ekonomiky za vládní podpory. Už v roce 1976 předložil několik stavebních a rozvojových projektů, které vytvořily množství pracovních míst, které posílily ekonomiku a příjmy na Taiwanu. Zvýšení prosperity znamenalo zahájení tzv. „taiwanského zázraku“, který představoval počátek pro uznání Taiwanu jako země s významným ekonomickým potenciálem. To, co Chiang příliš neočekával, byl celostátní ekonomický růst a více pracovních příležitostí. Tyto podmínky napomohly k růstu střední třídy, což zároveň zvyšovalo neschopnost KMT držet absolutní kontrolu nad ostrovem. Nespokojenost se projevila vzestupem hnutí *Tangwai*, jehož aktivita byla charakterizována jako politika mimo stranu – tedy odehrávající se mimo KMT. Toto období umožnilo vznik a následný vzestup prvotních opozičních aktivit. Demokratizační kroky na Taiwanu se začaly objevovat v polovině 80. let 20. století, kdy autoritářský režim podnikl několik kroků v podobě založení demokratických institucí a procesů. Lee Teng-hui úzce spolupracoval s Chiangem od počátku 80. let a působil jako jeho poradce v demokratizačních aktivitách (Wrocherinsky 2017).

V roce 1986 došlo ke schválení legálního statusu opozičních politických stran a v roce 1987 bylo zrušeno stanné právo. Na začátku 90. let byly uspořádány volby do parlamentu a v roce 1996 se uskutečnily první přímé prezidentské volby. Vládnoucí strana Kuomintang si dokázala udržet moc i

v průběhu procesu demokratizace i při prvních otevřených volbách (Tang – Tang 1997: 281–282). Události související s procesem demokratizace Taiwanu přiměly taiwanské představitele k prosazování demokracie a lidských práv globálně – nejen za účelem zviditelnění vlastní prekérní pozice vedle ČLR, ale také za účelem nabídnutí pomoci, která čerpá z vlastních zkušeností.

Na základě informací o podpoře demokracie a lidských práv na Taiwanu lze tuto strategii charakterizovat následujícími znaky. Jedním z nich je samotný proces demokratizace Taiwanu, kdy docházelo k zásadním reformačním krokům v podobě změny politického systému a zavádění příslušných reforem či zákonů. Dále se jednalo o podporu demokracie a lidských práv prostřednictvím nevládní či mezinárodní formy v podobě zakládání příslušných organizací nebo o organizaci a účast na událostech věnujících se této oblasti. V empirické části následně zhodnotím, jakou formu této strategie jednotlivé vlády zastávaly.

4. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Čankajška (1950–1975)

Téměř veškerá Čankajškova diplomacie se z počátku zaměřovala na obnovení vlády nad pevninskou Čínou a sjednocení obou zemí pod jeho vedením. Prakticky skoro všechny jeho diplomatické kroky a iniciativy vedly k tomuto cíli a svou přítomnost na ostrově považoval pouze za dočasnou (Hickey 2007: 82–83). Čankajškovo prezidentské období bylo následně ovlivněno především ztrátou členství v Radě bezpečnosti OSN a faktem, že ČLR se stala jediným čínským zástupcem. Počátkem 70. let byla spuštěna částečná podoba tzv. flexibilní diplomacie³. V době, kdy Taiwan ztratil mezinárodní postavení, navrhl Čankajšův syn, premiér Chiang, koncept tzv. totální diplomacie. Tuto diplomacii lze chápat jako předchůdce flexibilní či pragmatické diplomacie. Podstata totální diplomacie zahrnovala a mobilizovala všemožné dostupné zdroje – politické, ekonomické, vědecké, technické či kulturní. Cílem bylo vymanění se z diplomatické izolace prostřednictvím budování vztahů se zeměmi, které se svým diplomatickým uznáním přeorientovaly na ČLR. Kromě získání diplomatických partnerů se diplomacie zaměřovala i na obchodní styky s cílem snížení závislosti na ČLR, USA a Japonsku (Yahuda 1996: 1331).

4. 1 Ekonomická diplomacie

V prvních letech, kdy došlo k přesídlení Kuomintangu na Taiwan, se zdejší ekonomika zaměřovala především na vlastní budování. Byly vytvářeny první plány a probíhalo přeorientování ekonomiky založené na zemědělství na ekonomiku zaměřující se na výrobu. Tato dlouholetá strategie výrazně přispěla k celkové modernizaci Taiwanu. Zpočátku se ekonomika zaměřovala především na textilní průmysl, ale později byla zahájena i výroba spotřební elektroniky. Vývoz byl považován za nejlepší způsob, jak získat devizové rezervy potřebné pro nákup dováženého kapitálového zboží a surovin. Na počátku 60. let byla

³ Flexibilní diplomacie je svými cíli a záměry totožná s pragmatickou diplomacií, která je spojována zejména s prezidentem Lee. Hlavním cílem je upevnění již existujících diplomatických styků nebo získávání nových partnerů mimo jiné skrze ekonomickou spolupráci. De facto se jedná jen o rozdílné pojmenování (Tubilewicz 2007: 9).

proto stanovena strategie na podporu vývozu a investic na Taiwanu, a to prostřednictvím pobídek, jako byly daňové úlevy, slevy na sazbách či nízké úrokové půjčky. Tato strategie velmi napomohla k reálnému ekonomickému růstu a obchodním přebytkům na začátku 70. let. Navíc na Taiwan stále proudila finanční podpora od USA, což značně napomohlo k efektivnímu nastartování ekonomiky (Taiwan Today 2011).

Už na počátku 60. let, před vyloučením Taiwanu z OSN, se objevily první projevy dolarové diplomacie ve smyslu soupeření Čínské lidové republiky a Taiwanu o diplomatické spojení. Na konci roku 1966 byla navíc zřízena exportní zpracovatelská zóna, která měla stimulovat hospodářský růst a rozvíjet jeho exportně orientovaný lehký průmysl (Office of the President 2009d). Mezi lety 1961–1971 uskutečnil Taiwan přes sto zemědělských technologických misí ve 24 afrických zemích, které byly krátce nezávislé a začleněné do OSN (Fulco 2016). Dolarová diplomacie nepředstavovala pouze jakousi válku o moc mezi Čínou a Taiwanem, jejím cílem bylo především získání co nejvíce diplomatických partnerů, jejichž význam a vliv nemusel být ani tak výrazný (Hecht 1996).

Strategie v podobě ekonomické diplomacie se začala výrazněji projevovat až po roce 1971, kdy došlo k vyloučení Čínské republiky z OSN a následovala mezinárodní izolace. Hospodářsky prospívající Taiwan však už v této době využil ekonomickou sílu k získávání spojenců a k vlastní propagaci v mezinárodním prostředí zejména prostřednictvím programů zahraniční pomoci a podporou obchodu a investic. Kromě vysílání technických a zemědělských delegací začaly být prosazovány i dvoustranné finanční půjčky, granty či různé příspěvky mezinárodním organizacím (Wang 2002: 87).

4. 2 Rozvojová pomoc

Jak již bylo zmíněno, první známky rozvojové pomoci či poskytnutí asistence se odehrály už v roce 1959, kdy samotný Taiwan začal pomalu ekonomicky prosperovat. Zatímco ekonomika rostla a technická zdatnost se zvyšovala, pokračoval Taiwan v nabídkách pomoci rozvojovým a rozvíjejícím se

zemím (MOFA 2009c: 6–7). Země, do které prvně proudila rozvojová pomoc, byl Vietnam, kde probíhala občanská válka. V 60. letech směřovala rozvojová pomoc převážně do Afriky, kde bylo hlavním záměrem získávání spojenců na stranu Taiwanu. Většina nově nezávislých afrických zemí uznala Taipei jakožto zástupce Číny a diplomatické vztahy pak přicházely právě s poskytnutím rozvojové pomoci. Rozvojová pomoc se zaměřovala na zemědělství, tak jako v případě Vietnamu. Významným projektem se v roce 1968 stala operace *Vanguard*, které se účastnilo přes 1200 taiwanských expertů ze zemědělského sektoru. Působili celkem v 27 zemích, z nichž se většina nacházela v Africe (Rotberg 2008: 211). Rozvojová pomoc byla na africkém kontinentu poskytnuta celkem 24 zemím⁴ (Hsiao-pong 2009: 384), přičemž v této době udržovalo s Taiwanem diplomatické styky celkem 65 zemí (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 128).

Se ztrátou členství v OSN na počátku 70. let došlo i ke ztrátě několika významných spojenců. V roce 1975 klesl počet diplomatických spojenců jen na 26 (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 128). Ztráta spojenců, mezi něž patřilo např. Japonsko, Austrálie i Nový Zéland, byla impulzem ke zintenzivnění rozvojové spolupráce za účelem opětovného získání nebo získání nových spojenců. Tato situace pak vyvrcholila v roce 1979, kdy s Taiwanem přerušily diplomatické vztahy i Spojené státy americké. Pozornost Taiwanu se kromě Afriky zaměřila i na Tichomoří a Latinskou Ameriku (Chan 1997: 42). I přesto byla většina rozvojové spolupráce během 70. let směřována do Afriky. Byly nabízeny stále programy na zemědělské a technické bázi, byly zaměřeny na budování soběstačnosti, šíření know-how a taiwanské zkušenosti. Rozvojová pomoc založená na zemědělské spolupráci byla realizována např. v Gambii a Burkině Faso. V Gambii se jednalo o spolupráci správy farmy a živočišné produkce a v Burkině Faso došlo ke spolupráci týkající se výstavby vodních nádrží, které nadále napomohly k pěstování plodin či tvorbě hnojiva (Hsiao-pong

⁴ Byly to následující země: Benin, Botswana, Burkina Faso, Čad, Demokratická republika Kongo, Etiopie, Gabon, Gambie, Ghana, Kamerun, Libérie, Libye, Lesotho, Madagaskar, Malawi, Mauricius, Niger, Pobřeží slonoviny, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Středoafrická republika, Svazijsko a Togo.

2009: 396–397). Přestože obě země využívaly rozvojovou pomoc, došlo z jejich strany k přerušení diplomatických vztahů. Ze strany Burkiny Faso se tak stalo v roce 1973 a Gambie se tak rozhodla v roce 1974 (Hsiao-pong 2009: 397).

Jak již bylo uvedeno, kromě Afriky se dalším předmětem taiwanského zájmu staly země v Tichomoří. Země třetího světa byly vhodnými kandidáty pro navázání diplomatických vztahů. Už na počátku 70. let došlo k navázání vztahů s Tongou, Východní Samoou a státem Fidži. Státům byla poskytována pomoc prostřednictvím grantů a technické a rozvojové asistence. Obchodní mise byla započata na Fidži, jejím cílem bylo vybudování zemědělství orientované na cukrovou třtinu. Už v roce 1975 ale byly diplomatické styky ze strany Samoy i Fidži přerušeny ve prospěch ČLR. Pomoc byla nabídnuta i Marshallovým a Šalamounovým ostrovům, i tam se rozvojové programy zaměřovaly na zemědělství, konkrétně pěstování zeleniny, či pomoc při budování zdravotnictví (Biddick 1989: 805–806).

4. 3 Veřejná diplomacie

Politika založená na kultuře hrála v taiwanské politice zásadní roli už od 50. let 20. století, kdy bylo její podstatou hlavně antikomunistické zaměření. Na přelomu 60. a 70. let pak byla zahájena činnost kulturního hnutí, jakožto reakce na kulturní revoluci odehrávající se na pevnině (Chang 2006: 1). Veřejná diplomacie tak byla součástí zahraniční politiky Taiwanu již před ztrátou křesla v OSN v roce 1971. V roce 1967 byla založena organizace *General Association of Chinese Culture* (GACC), jejíž hlavní činností bylo šíření taiwanské kultury prostřednictvím kulturní výměny s ostatními zeměmi a podpora rozvoje taiwanské kulturní sféry (Focus Taiwan 2017). Po ztrátě křesla v OSN v roce 1971 Čínská republika kladla důraz na posílení diplomatických vztahů právě prostřednictvím kulturní a vzdělávací výměny. Tento trend ale nevedl k nějakému výraznému zvýhodnění Taiwanu, jelikož mezi lety 1963–1975 ztratil Taiwan celkem čtyřicet diplomatických spojenců (Bellows 1977: 8).

5. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Yena (1975–1978)

Prezident Yen nahradil v prezidentské funkci Čankajška a jako viceprezident dokončil Čankajškovo funkční období (Copper 2007: 283). Následoval jím zavedenou politiku, kterou tvořil spolu s tehdejšími premiérem Chiangem, který ho poté ve funkci prezidenta nahradil. Yen podporoval Chiangovy stavební projekty, zahraniční obchod a stanovil pobídkové plány pro zřízení kapitálu a technologií. Podpořil výstavbu průmyslového parku Hsinchu. Tato opatření napomohla Taiwanu k tomu, aby se stal modelem pro další rozvíjející se průmyslové regiony (Office of the President 2009d).

5. 1. Rozvojová pomoc

V období poloviny 70. let s Taiwanem přerušovala diplomatické styky řada zemí. Během funkčního období prezidenta Yena získal Taiwan na africkém kontinentu i nové spojence. Jedním z nich byla v roce 1976 Jihoafrická republika, s níž byly následně rozvinuty významné ekonomické vazby. JAR čelila složitému mezinárodnímu postavení stejně jako Taiwan, ta však z důvodu režimu apartheidu, který byl pro mnoho států z mezinárodního společenství nepřijatelný (Yahuda 1996: 1327). Rozvojová pomoc v JAR měla formu významných finančních půjček a technické asistence v zemědělském sektoru (Lee 1993: 45).

6. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Chianga (1978–1988)

Chiang Ching-kuo nesdílel misionářskou horlivost k vojenskému dobytí pevniny jako jeho otec. Nejen proto je označován za průkopníka modernizace a demokratizace na Taiwanu. Z počátku sice pokračoval v nastoleném autoritářském režimu, poté ale začal prosazovat postupnou liberalizaci vnitropolitického prostředí, která byla podpořena již zmíněnými socio-ekonomickými změnami. Chiang pokračoval v prosazování zmíněné totální diplomacie, kterou zahájil už jako premiér na počátku 70. let, jeho cílem bylo vymanění se z mezinárodní izolace. Soustředil se především na ekonomické reformy a později začal s postupnou demokratizací, která započala zrušením stanného práva (Hengjun 2014).

6. 1 Ekonomická diplomacie

V rámci strategie ekonomické diplomacie pokračoval v hlavních ekonomických iniciativách, které byly zahájeny už v době jeho premiérské funkce během funkčního období Čankajška a Yena. Došlo k několika rozvojovým projektům za miliardy amerických dolarů. Věřil, že projekty napomohou k transformaci Taiwanu do globální ekonomiky a překonání mezinárodních obtíží (Hickey 2007: 85–86).

6. 2 Rozvojová pomoc

Ke konci 70. let navázal Taiwan diplomatické vztahy se státem Tuvalu, i v tomto případě probíhala poskytovaná pomoc na stejné bázi jako u přechozích tichomořských zemí. V polovině 80. let Taiwan disponoval jen 24 diplomatickými spojeními, ale rozvojová pomoc byla poskytována až 50 zemím, zejména pak v Africe a Latinské Americe (Biddick 1989: 805).

6. 3 Veřejná diplomacie

Mezinárodní izolace, požadavky politických reforem a zmíněná kulturní revoluce znamenaly jakési kulturní probuzení na Taiwanu. Chiang se v rámci veřejné diplomacie rozhodl zahrnout kulturu jako tvořící prvek národní struktury

a v roce 1981 založil Radu pro kulturní záležitosti (*Council for Cultural Affairs, CCA*) (Chang 2006: 1). Rada měla na starost plánování veškerého kulturního dění podporující rozvoj národní i regionální kultury. Zároveň poskytovala různým umělcům, skupinám či kulturním akcím podporu formou dotací. Organizovala klíčové projekty pro posílení kulturního povědomí o ostrově a utváření obrazu pro širokou veřejnost (MOC 2016). Veřejná diplomacie pak byla výrazně ovlivněna zrušením stanného práva – v této době začalo zároveň docházet k procesu tzv. taiwanizace jak v politické, tak kulturní sféře. Proces taiwanizace kladl důraz nejen na význam taiwanské kultury, ale také zdůrazňoval hodnotu taiwanské společnosti, jazyka, národnosti a celkově taiwanské identity. Tato činnost souvisela především s vymezením se vůči pevninské Číně (Chey 2014: 47–48). Na popud prezidenta Chianga byla pak v roce 1989 založena nadace *Chiang Ching-Kuo Foundation for International Scholarly Exchange*. Prostřednictvím této nadace byla podporována vědecká činnost akademických pracovníků po celém světě (CCKF 2019).

6. 4 Podpora demokracie a lidských práv

Jak už bylo zmíněno, aktivismus občanské společnosti se po ekonomickém růstu stále zvyšoval. První Chiangovy kroky v rámci demokratizace Taiwanu byly doprovázeny zejména ospravedlněním Kuomintangu. Prvním krokem v jeho prezidentském období proto bylo propuštění asi 3000 politických vězňů (Hood 1997: 59). Poté uskutečnil několik dalších kroků – např. restrukturalizaci parlamentu a prosazování hodnot demokratického národa, z nichž bylo zásadní zrušení stanného práva v roce 1987. To bylo doprovázeno schválením legálního statusu opozičních stran. Zároveň si uvědomil, že jakákoliv politická liberalizace zlepší vnímání samotného Taiwanu v mezinárodním systému. Tyto kroky byly jednoznačně počátkem podpory demokracie a lidských práv na Taiwanu. Dalším významným krokem bylo sestavení skupiny, jejíž náplní bylo pracovat na opatřeních umožňující obyvatelům Taiwanu návštěvu příbuzných na pevnině (Office of the President 2009a).

7. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Lee (1988–2000)

Hlavními cíli politiky prezidenta Lee byla demokratizace Taiwanu, určení směru taiwanské politiky a posílení mezinárodního postavení Taiwanu. Během dvanácti let jeho prezidentské funkce se směřování politiky vzhledem k několika událostem proměňovalo. Lee praktikoval pragmatickou politiku a byl otevřen vyjednávání a pravidelné komunikaci s pevninskou Čínou (Jacobs – Ben 2007: 379), snažil se o větší pragmatismus v zahraniční politice spolu s větším využitím ekonomické síly v politických a diplomatických cílech. To se projevilo zejména v dolarové diplomacii, která byla pro získávání diplomatických spojenců hojně využívána (Hickey 2007: 85–86). Na počátku 90. let otevřel s Pekingem neoficiální jednání o urovnání napjatých vztahů přes taiwanskou úžinu a o možnostech budoucí reintegrace (Fürst 2004: 11). Zároveň ale charakterizoval vztah k Číně jako „*state-to-state relations*“ a přiblížil ostrov více k nezávislosti (Jacobs – Ben 2007: 379–389). Pragmatismus se projevoval také udržováním přítomnosti Taiwanu v různých mezinárodních, ale zejména mezivládních organizacích – v roce 1993 např. zahájil obnovení kampaně za členství v OSN (Winkler 2012). Jeho politika byla přelomová zejména pro aktivity, které souvisely s demokratizačními reformami.

7. 1 Ekonomická diplomacie

Prezident Lee byl známý svou pragmatickou politikou. Co se týká formálních diplomatických vztahů, počet diplomatických spojenců se během jeho prezidentské funkce zvýšil na třicet zemí. To lze spojit s ochotou Taiwanu poskytnout svým malým partnerům výhodné dotace a půjčky s nízkou úrokovou sazbou. Země jako Saúdská Arábie, Jižní Korea a JAR se však během jeho prezidenství přeorientovaly uznáním na ČLR. Součástí jeho úspěchů v diplomacii se stal také vstup do mezinárodních organizací s ekonomickým zaměřením. Patřila k nim např. Asijská rozvojová banka či Fórum pro asijsko-tichomořskou hospodářskou spolupráci (Hickey 2007: 89–90). Hospodářský úspěch země umožnil Taiwanu využít jeho ekonomickou sílu k získávání partnerství a propagaci na mezinárodní scéně zejména pomocí zahraniční

spolupráce a podpory obchodu a investic. Mimo vysílání technických a zemědělských misí začal Lee prosazovat dvoustranné finanční půjčky, granty a příspěvky mezinárodním organizacím. Tyto nástroje, obecně známé jako dolarová diplomacie, byly využívány k udržování nebo získávání diplomatických spojenců, ale i neoficiálních vztahů (Wang 2002: 78–79).

Značný vliv měla dolarová diplomacie na počátku 90. let, kdy se většina států přikláněla k ČLR. Pozornost prezidenta Lee s příslibem hojné pomoci byla upřena zejména na země v Africe, Karibiku a Tichomoří. V roce 1996 stoupl počet zemí uznávajících Taiwan na 31, což představovalo nejvyšší číslo od poloviny 70. let (Fulco 2016). Pro mnoho afrických zemí byl Taiwan zajímavý spíše po finanční stránce v podobě poskytování půjček než jako atraktivní trh, jako tomu bylo v případě ČLR. V letech 1990–1995 poskytl Taiwan 400 milionů amerických dolarů na rozvojovou pomoc, včetně vojenské pomoci a spolupráce v technologii právě těmto zemím. Jednou z nich byla např. Gambie, která získala finanční prostředky, které byly využívány k revolučním účelům – i tímto způsobem stoupl počet afrických zemí uznávající Taiwan. Poskytnutí technologické asistence ze strany Taiwanu bylo pro africké země z počátku zásadní. Naskytla se tak pro ně možnost k nastartování exportu na zajímavé trhy. Jedním z nich byl právě trh ČLR. Se získanou schopností exportu pak ale zájem o diplomatické styky s Taiwanem opadl. Tato skutečnost byla údělem diplomatického boje mezi Taiwanem a ČLR, kdy diplomatické styky s africkými zeměmi nebyly dlouhodobě udržitelnou záležitostí (Hecht 1996).

Už na počátku 90. let docházelo ke směřování ekonomické diplomacie do jihovýchodní a jižní Asie. Prezident Lee začal prosazovat tzv. jižní investiční strategii, která se zaměřovala na země jihovýchodní Asie (Wang 2002: 88–89). Politika *Go South* navržená prezidentem Leem vedla k podpoře státních podniků, malých a středních podniků k investování v jihovýchodní Asii. Tato iniciativa se postupně rozvinula v politiku *Go South 2.0*, kterou v roce 2000 podporoval Leeho nástupce Chen Shui-bian (Yang 2017: 2).

Součástí jeho pragmatické diplomacie byla již zmíněná účast Taiwanu v organizacích jak v těch mezinárodních, tak mezivládních. Zásadní pro Taiwan

byly ty s ekonomickým zaměřením. V listopadu 1991 se stal Taiwan členem APEC jako Čínská Taipei. Následně v roce 1992 získal Taiwan pozorovatelský status v GATT jako Samotné celní území Taiwanu, Penghu, Kinmen a Matsu (Office of the President 2009b).

7. 2 Rozvojová pomoc

Koncem 80. let ČLR omezila poskytování rozvojové pomoci, načež Taiwan zahájil další vlnu rozvojové pomoci s vidinou zlepšení diplomatického postavení. Prezident Lee v rámci své pragmatické diplomacie využil možnosti rozvojové pomoci ke zlepšení mezinárodního postavení Taiwanu a získávání nových diplomatických spojenců. Vláda v roce 1988 schválila finanční rozpočet 1, 1 miliardy amerických dolarů na podporu ekonomického rozvoje v zemích třetího světa. V roce 1989 došlo k založení Humanitárního fondu pro pomoc při mezinárodních katastrofách. Pro udržování diplomatických vztahů s africkými zeměmi bylo založeno Africko-taiwanské ekonomické fórum. Taiwan se stal hlavním investorem v zahraničí, přičemž zahraniční investice a rozvojová pomoc nabývaly ve většině případů požadovaného efektu. Kromě toho docházelo i k usnadnění obchodu, ve kterém byl aktivní hlavně v jihovýchodní Asii, konkrétně v zemích jako Indonésie, Malajsie, Filipíny a Thajsko. Významným investorem se stal Taiwan také ve Vietnamu. V roce 1988 začaly směřovat investice Taiwanu i do Latinské Ameriky, která byla ale stále méně atraktivní než jihovýchodní Asie. Taiwan v těchto oblastech kombinoval rozvojovou pomoc a zahraniční investice, což napomohlo k získání nových oblastí pro export (Copper 2016: 155). V rozvojové pomoci došlo v roce 1989 k významnému kroku. V rámci pragmatické diplomacie, s vidinou zviditelnění a zefektivnění taiwanské rozvojové pomoci, založil prezident Lee Mezinárodní fond pro rozvoj a spolupráci (IECDF), který se poté stal hlavním implementačním orgánem rozvojové pomoci Taiwanu (Tubilewicz – Guilloux 2011: 326). Tentýž rok vznikl Fond zámořské hospodářské spolupráce a rozvoje (OECDF), který byl poté v roce 1991 přejmenován na Fond pro mezinárodní spolupráci a rozvoj (ICDF) (Tubilewicz 2016: 49).

V roce 1989 navázal Taiwan diplomatické vztahy se zeměmi, jako byly např. Bahamy, Belize, Grenada a Libérie. V roce 1990 to byla Nikaragua, následující rok Středoafriická republika (již podruhé) a Šalomounovy ostrovy, v roce 1992 s Niger, v roce 1995 s Gambie a následující rok Senegal. Všechny země byly recipienty nějaké formy taiwanské rozvojové pomoci. Granty či půjčky dosahovaly až 150 milionů dolarů – např. v případě Libérie, což mnohokrát převyšovalo částky poskytované ČLR. Taiwan se pro získání diplomatických vztahů nabídl např. k dokončení některých projektů, z nichž ČLR předčasně odešla. Během let 1988–1992 investoval až 100 milionů amerických dolarů do humanitární pomoci (Copper 2016: 156). Některé země využívaly nabídek ČLR i Taiwanu a v souvislosti s tím střídaly i své diplomatické uznání mezi nimi. Jednou z nich byla Libérie. Před tím, než v roce 1989 opětovně uznala Taiwan za diplomatického spojence, se jí předešlý rok dostalo hojné rozvojové pomoci v podobě dodávek potravin, finančních prostředků na zlepšení infrastruktury a zlepšení vzdělávacího systému (Lee 1993: 51).

Počátkem 90. let došlo ke ztrátě několika významných diplomatických spojenců, což je považováno za velký neúspěch zahraniční politiky. Byly jimi např. Saúdská Arábie, Indonésie a Singapur v roce 1990. Dva roky poté Taiwan ztratil i Jižní Koreu a v roce 1998 významného spojence z Afriky, Jihoafrickou republiku. Taiwan potřeboval posílit své mezinárodní postavení, a proto zahájil viditelnější kampaň o znovupřijetí do OSN než doposud. V rámci této kampaně bylo osloveno vedení OSN a byl nabídnut dar v hodnotě jedné miliardy amerických dolarů na rozvojové účely pro fond rozvojových zemí. Snaha o znovupřijetí do OSN se projevila také ve změně názoru na čínské zastoupení. Taiwan již neaspiroval na reprezentaci Číny jako celku, což by se následně neprojevalo ani v zásadě politiky „jedna Čína – dvě politické entity“. Jako mnohokrát předtím ale Taiwan ve prospěch čínského práva veta s žádostmi o členství neuspěl (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 174–175). V roce 1991 zahájil Taiwan spolupráci s Meziamerickou rozvojovou bankou (IDB) na bázi pozorovatelského statutu. V následujícím roce uzavřel smlouvu se Středoamerickou bankou pro ekonomickou integraci (CABEI). Taiwan věnoval

150 milionů dolarů, a proto se mohl připojit k sociálně-rozvojovým aktivitám této banky (Li 2006: 607).

V roce 1992 došlo k významnému doporučení v oblasti rozvojové pomoci. Ministerstvo zahraničí vydalo doporučení vztahující se k IECDF. V prohlášení je zmíněno, že rozvojová pomoc by měla být poskytována jen zemím, které zodpovědně splácejí půjčky, jejich hrubý národní produkt činí méně než 2 500 dolarů a jejich vazby s Taiwanem jsou přátelské. Podle MOFA jsou takovými zeměmi ty, které udržují diplomatické vztahy s Taiwanem, dále ty, které mají významné kulturní a obchodní vazby na Taiwan. Další skupinou přátelských zemí jsou ty, které se snaží o zlepšení vzájemných vztahů. Poslední skupinu tvoří země, které nejsou vůči Taiwanu nepřátelsky naladěny, nejsou diplomatickými spojenci Taiwanu, ale umožňují vykonávat přítomnost zastupitelského úřadu pod názvem Čínská republika (Chan 1997: 42). Následně v roce 1993 byly určeny zeměpisné oblasti, kam měla rozvojová pomoc primárně směřovat. Byly jimi Asie, střední a jižní Amerika, východní Evropa a Afrika. Asie se stala prioritním regionem z důvodů geografické blízkosti a počínajícího ekonomického růstu regionu⁵. V oblasti jižní Ameriky byla většina zemí diplomatickými spojenci Taiwanu (Chan 1997: 45). V polovině 90. let udržoval Taiwan oficiální vztahy s celkem třiceti zeměmi, což byl doposud nejvyšší počet. Neoficiální vztahy byly navázány se 150 zeměmi a ke konci 90. let již existovalo 98 zastupujících kanceláří v 63 zemích, které Taiwan oficiálně neuznávaly. Diplomatické úspěchy Taiwanu v tomto období byly z naprosté většiny zásluhou právě rozvojové pomoci (Tubilewicz 2007: 12).

V červnu 1995 bylo ICDF schváleno poskytování půjček šestnácti zemím v hodnotě 330 milionů dolarů. Byly jimi např. Kostarika, Dominikánská republika, Svatý Vincent, Honduras, Nauru, Papua Nová Guinea, Niger, Malawi, Filipíny, Vietnam, Jižní Afrika, Belize, Indonésie, Polsko, Lotyšsko a Paraguay (Chan 1997: 43). Po rozpadu východního bloku rozšířil Taiwan svou diplomacii

⁵ Směřování k Asii je v první polovině 90. let spojeno s počátky zahraniční politiky orientující se jižním směrem. V roce 1993 byla zahájena již zmíněná „*Go South Policy*“, která podporuje především investice, vzájemný obchod, ale také asistenci v rozvojové oblasti (Tubilewicz 2007: 12).

v podobě ekonomické asistence do bývalých komunistických nebo stále komunistických zemí. Ačkoliv tímto krokem nedošlo k získání diplomatických spojenců, Taiwan získal možnost k otevření konzulátů, navázání obchodu a jiných aktivit, které byly součástí nepřímé diplomacie. Konkrétně došlo k navázání vztahů např. s Estonskem, Litvou, Lotyšskem a Ukrajinou (Copper 2016: 156). V červenci 1996 zrušila vláda IECDF a ustanovila novou nezávislou organizaci pro implementaci rozvojové pomoci – Mezinárodní fond pro rozvoj a spolupráci TaiwanICDF, který začlenil předchozí OTCC a IECDF (MOFA 2009c: 24–25).

V roce 1998 pak došlo k uzavření smlouvy, která ustanovila vznik Čínsko-středoamerického fondu pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (ROC-CAEDF). Hlavním cílem bylo zajištění ekonomické spolupráce mezi Taiwanem a šesti zeměmi ze střední Ameriky (TaiwanICDF 2011).

7. 3 Veřejná diplomacie

Na počátku 90. let začal prezident Lee otevřeně propagovat proces taiwanizace. Uvedl například CCRS jako nový kulturní aparát – v roce 1991 jej ustanovil jako Národní kulturní asociaci (Chang 2006: 3). Cílem procesu taiwanizace, který započal už během 80. let a k jehož vrcholu došlo v polovině 90. let, bylo vytvoření nového národního konsenzu na základě dlouho ignorované tradiční čínské kultury. Nová taiwanská identita se začala projevovat a ke konci 90. let byl proces taiwanizace akceptován jako politicky korektní (Chang 2006: 4). Jeho pragmatická politika se uskutečňovala také prostřednictvím řady zahraničních návštěv v zemích s oficiálními diplomatickými styky i v těch bez oficiálních diplomatických vazeb. Vrcholem pak byla návštěva USA v roce 1995, kdy se Lee stal prvním prezidentem Čínské republiky, který USA navštívil (Office of the President 2009b).

V roce 1993 vstoupil Taiwan do kritického období, které však usnadnilo přechod k novým činnostem v kulturní politice. Prezident Lee se v této době řídil sloganem: „*Running Big Taiwan, Establishing the New Zhongyuan*“. Věřil, že jeho politika posílí mezinárodní postavení Taiwanu. Za jeho podpory pak v roce

1995 došlo pod Radou pro kulturní záležitosti k založení Komunitního konstrukčního hnutí, jehož cílem bylo vybudování již zmíněné nové identity, a to vše s apelem na místní obyvatelstvo (Chang 2006: 3). V roce 1994 začala Rada realizovat tzv. projekt na podporu posílení komunity, jehož cílem bylo zvýšení vědomí obyvatel o vlastních kvalitách. Koncept budování jakési civilní základny se stal prioritou národní politiky Kuomintangu. V roce 1996 došlo pod záštitou Rady ke zřízení Národní nadace pro kulturu a umění. Posláním této nadace byla propagace veřejných uměleckých instalací, uměleckých festivalů, mezinárodních výstav a představení. S rostoucím vlivem této nadace se taiwanské kulturní zdroje rozšířily. Také se objevil nový přístup v kombinování kulturních prvků s komerčním rozvojem, který se později stal známý jako industrializace kultury. Programy byly vedeny tak, aby pomohly místnímu kulturnímu průmyslu lépe prodávat a propagovat své produkty (MOC 2016). V roce 1999 pak vláda zřídila specializované Oddělení pro kulturní záležitosti jako kancelář zodpovídající za kulturní záležitosti hlavního města Taipei⁶ (The Taipei City Department of Cultural Affairs 2013).

7. 4 Podpora demokracie a lidských práv

Prezident Lee byl již z počátku své prezidentské funkce pod tlakem společnosti. Stoupající aktivity občanské společnosti požadovaly demokratickou volbu prezidenta a vyšší politickou účast opozice. Prezidentské volby doprovázely demonstrace a protesty. Studentské hnutí „*Wild Lily Movement*“ požadovalo konání voleb v lidovém hlasování. Aby Lee předešel dalším nepokojům, jeho první kroky směřovaly k reformám podporujícím splnění těchto požadavků. V roce 1988 byl vydán zákon povolující veřejné demonstrace, které byly do té doby ilegální. Zároveň byl přijat nový zákon, který umožnil vznik nových periodik a jejich vydávání za liberálnějších podmínek (Fűrst 2004: 9). V roce 1991 pak došlo ke zrušení provizorních opatření s cílem podpořit zdravý

⁶ Kancelář je rozdělena do čtyř oddělení – oddělení mezinárodních záležitostí a tvorbu politik, oddělení pro kulturní ochranu a dědictví, oddělení umění a humanitní vědy a oddělení pro veřejný a komunitní výtvarný odbor. Kanceláři jsou podřízeny organizace jako např. Čínský orchestr Taipei, Symfonický orchestr Taipei či Muzeum výtvarných umění v Taipei.

vývoj demokracie⁷. Tento krok v ústavě obnovil občanská a politická práva (TDP 2000b).

V roce 1996 se stal prvním demokraticky zvoleným prezidentem, který navíc svou funkci obhájil (Wrocherinsky 2017). Lee se proto stal symbolem demokracie na Taiwanu a přispěl ke změně vnímání předchozí negativní reputace Kuomintangu. Důraz na demokracii kladl obzvlášť ve svých projevech, jako např. při inauguračním projevu v roce 1996. Za nezbytnou prohlašoval mimo jiné demokratizaci ČLR, v případě, že by mělo dojít ke znovusjednocení. To mělo být doprovázeno svobodou, oboustrannou prosperitou, a právě demokratickým postupem (Jacobs – Ben Liu 2007: 386).

⁷ Dočasná ustanovení byla přijata vládou v roce 1948 a nahrazovala ústavu. Byla navržena tak, aby posílila prezidentskou moc v období komunistického povstání. Prezident např. mohl během povstání přijmout mimořádná opatření.

8. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Chena (2000–2008)

Prezident Chen se stal druhým přímo voleným prezidentem, který téměř po padesáti letech přerušil vládu Kuomintangu. Už během inauguračního projevu učinil krok, kterým ovlivnil vztahy s ČLR. Prohlásil tzv. „*Four Noes and One Without*“. „*For Noes*“ znamenala čtyři sliby – Taiwan (1) nevyhlásí nezávislost, (2) nezmění název země, (3) nezačlení princip „*state to state*“ do ústavy a (4) neuspořádá referendum týkající se nezávislosti. „*One Without*“ znamenalo, že nezruší Národní radu pro sjednocení (Jacobs 2006: 98–104). Zástupce strany DPP byl otevřeným zastáncem nezávislosti ostrova, což bylo důvodem zvýšení nedůvěry ze strany ČLR, která se v následujících letech dále angažovala v mezinárodní izolaci Taiwanu. Zejména v druhém funkčním období Chen prosazoval politiku jedné Číny a jednoho Taiwanu, vnímající Taiwan jako nezávislý a suverénní stát. Zároveň ale chápal, že vůči ČLR by měl vést smířlivou politiku (Wang 2001: 719–720). Cílem jeho politiky bylo zlepšení vztahů s USA a zmírnění napětí mezi Taiwanem a ČLR. Zároveň chtěl spolupracovat na ochraně univerzálních hodnot svobody, demokracie a lidských práv (Copper 2009: 463).

8. 1 Ekonomická diplomacie

Z počátku funkčního období prezidenta Chena sice došlo k ukončení praktik dolarové diplomacie, ale praktiky dolarové diplomacie byly ukončeny jen částečně. Nadále docházelo k zachovávání dosažených diplomatických styků a na jejich udržení bylo uvolňováno stále vysoké množství prostředků. Přesto během jeho prezidentského období ztratil Taiwan spojence jako např. Nauru, Libérii či Dominiku. Naopak se Taiwanu podařilo zmařit pokus Pekingů o získání Haiti či Panamy a v květnu 2005 přesvědčil Nauru k obnovení diplomatických styků. (Hickey 2007: 97).

V rámci politiky *Go South Policy 2.0* přijal Chen přístup, který měl za cíl vyvažovat investování a obchodní strategii západním směrem. Záměrem druhé fáze této politiky bylo zavádění kroků na podporu demokratické diplomacie a budování multilaterálních vazeb mezi asijskými demokraciemi. Mimo jiné byly

během prezidentské funkce prezidenta Chena uzavřeny první dohody o volném obchodu. K uzavírání dohod o volném obchodu mohlo mezi Taiwanem a ostatními zeměmi dojít až s přistoupením do WTO, k čemuž došlo v lednu 2002. Již předtím MOFA a MOEA vyhodnotily potenciální partnery k uzavření dohody o volném obchodu. Byly jimi Singapur, Nový Zéland, Japonsko a USA. Později se přistoupilo i k jednání s Panamou. Došlo k mnohačetným jednáním mezi zástupci jednotlivých států. Progres v jednáních ale poznamenal střet s ČLR, která pohrozila potenciálním partnerům Taiwanu politickými a ekonomickými problémy. Vliv to mělo zejména na Singapur, který zpomalil dosud rychlé tempo vyjednávání o dohodě, později i na Nový Zéland a Japonsko. Panama byla prvním partnerem, který s Taiwanem v roce 2003 uzavřel dohodu o volném obchodu. Na základě této zkušenosti došlo k bilaterálním projektům na stejné úrovni s dalšími zeměmi střední Ameriky – v roce 2005 s Guatemalou, s Nikaraguou v roce 2006, Salvadorem a Hondurasem v roce 2007. V této době, kdy měl Taiwan navázané oficiální diplomatické vztahy s 26 zeměmi, činil jejich celkový podíl na světovém obchodu pouhá 4 % (Dent 2005: 397–398). S dalšími zeměmi k žádným jednáním o dohodě nedocházelo. Taiwanská vláda se tento stav pokusila zlomit např. prohlášením o přizpůsobení svého názvu na Čínskou Taipei místo Taiwan.

8. 2 Rozvojová pomoc

Už během 90. let byla strana DPP velkým kritikem rozvojové pomoci založené na poskytování financí. Pokládala to za plýtvání peněz daňových poplatníků a za překážku v naplňování náležité suverenity. V Bílé knize zahraniční politiky pro 21. století, která byla zveřejněna v roce 1999, zastává DPP názor, že by mělo být zváženo využití rozvojové pomoci jako prosazení krátkodobých politických cílů. Místo toho by se měl Taiwan zaměřit na participaci v mezinárodním dění s využitím mezivládních a nevládních organizací podporujících rozvoj demokracie, zapojení se do dialogu s ČLR, USA a východní a jihovýchodní Asií a Evropou. Rozvojová pomoc a humanitární pomoc nebyly zcela vyloučeny. Ze strany DPP ale nebyl kladen důraz na

udržování a rozšiřování velkého počtu diplomatických spojenců tímto způsobem (Tubilewicz 2007: 13).

Počátek nového tisíciletí je mimo jiné spojen s úpadkem mezinárodního postavení Taiwanu, protože se tak stalo v důsledku ztráty několika diplomatických spojenců a omezení výdajů na rozvojovou pomoc. V době, kdy Chen přebíral prezidentskou funkci, měl Taiwan navázané diplomatické vztahy s 29 zeměmi. Demokratická pokroková strana, která nahradila půl století trvající vládu Kuomintangu, již v 90. letech avizovala snížení rozpočtu na rozvojovou pomoc (Atkinson 2014: 415–417). Hlavním diplomatickým záměrem nové vlády bylo posilování existujících vztahů se spřátelenými zeměmi. Rozvojová pomoc byla směřována především ke stávajícím spojencům. Humanitární pomoc či ekonomická spolupráce měly dále fungovat jako prostředky, které by rozšířily možnosti přežití Taiwanu v mezinárodním systému (Tubilewicz 2007: 13). Snížení finančních prostředků poskytované Taiwanem na rozvojovou pomoc bylo využito Čínskou lidovou republikou, která nabízela finanční prostředky pro rozvojovou pomoc několika taiwanským spojencům. V kontextu této záležitosti prohlásil prezident Chen, že chování ČLR není v tomto směru tak přátelské, na jakém se země dohodly. To bylo důvodem pro změnu v postojích Taiwanu, který se rozhodl pro vlastní cestu. Záměrem bylo vynaložení větší energie pro politiku prosazující nezávislost Taiwanu (Copper 2016: 160).

Zároveň se taiwanská diplomacie po neúspěšných žádostech o členství v OSN obrátila na malé státy třetího světa v Oceánii, jejichž podporu nově nebo opětovně získala. Jedním z těchto států bylo souostroví Kiribati. S Taiwanem navázalo diplomatické vztahy v roce 2003, do té doby udržovalo Kiribati kontakt na nejvyšší úrovni s ČLR. Z důvodů ekonomických zájmů se prezident Kiribati rozhodl pro přehodnocení styků (Bakešová – Fůrst – Heřmanová 2004: 175–176). Na Kiribati se pomoc soustředila na zlepšování infrastruktury, zemědělství, vzdělávání a zdravotnictví. Taiwan se vůči Kiribati zavázal k posílání 11, 3 milionů dolarů každoročně po dobu čtyř let (Tubilewicz – Guilloux 2011: 332).

Během prvního funkčního období prezidenta Chena došlo ke ztrátě několika spojenců a z počátečních 29 spojenců zůstalo 26 zemí (Atkinson 2014:

417). Velkou diplomatickou prohrou v druhém funkčním období byla v roce 2007 ztráta Kostariky, která ukončila vztahy na diplomatické úrovni s Taiwanem po dlouhých 63 letech (Copper 2016: 163). Důvodem pro změnu orientace bylo nedostatečné poskytování finančních prostředků. ČLR poskytla kostarickému prezidentovi nabídku v hodnotě 70 milionů amerických dolarů, kterou už nebyl Taiwan schopný vyrovnat (Fulco 2016).

8. 3 Veřejná diplomacie

Předvolební kampaň a zároveň vítězství strany DPP v roce 2000 bylo doprovázeno důrazem na taiwanské uvědomění a podstatu taiwanské identity, což se stalo mezi Taiwanci velmi populární. Od převzetí moci prezidentem Chenem se důraz na původ Taiwanců stal jednou z priorit strany DPP (Chang 2006: 4). Prezident Chen podporoval taktéž strategický program s mezinárodním dosahem zdůrazňující prosazování demokracie. Zároveň byl vládou přijat tzv. koncept „*bentuhua*“, který kladl důraz na jedinečnost taiwanské občanské společnosti, kladl kulturu a historii Taiwanu nad čínskou tradiční kulturu (Chey 2014: 48). Prezident Chen stál v roce 2000 rovněž u vzniku tzv. politiky „*people-to-people diplomacy*“, která vedla právě k rozšíření mezinárodního povědomí o Taiwanu prostřednictvím výměny studentů či specializovaných pracovníků (Hickey 2007: 98). V roce 2000 byl časopis *Free China Review*, první publikace v anglickém jazyce vydávaná pod tímto názvem od roku 1951, přejmenován na *Taipei Review* a v roce 2003 na *Taiwan Journal* (Taiwan Today 2019).

Rada pro kulturní záležitosti v roce 2001 navrhla několik stěžejních projektů, které měly Taiwan nasměrovat do nové éry. Např. projekt Kultura a tvůrčí odvětví začal v roce 2003 s budováním kulturních a tvůrčích parků. V roce 2005 pak bylo zavedeno více kulturních politik, včetně podpory architektury apod (MOC 2016). V roce 2004 byl spuštěn *Taiwan Scholarship Program*, který nabízel zahraničním studentům absolvování vysokoškolského i postgraduálního studia na Taiwanu (TAFS 2019).

V roce 2004 Rada spustila program *Council's Vision for Cultural Development*. Jeho podstatou byla kulturní rozmanitost, která spojovala tradiční a

moderní prvky taiwanské kultury, východní i západní vlivy v nové taiwanské kultuře, jejíž hlavní význam ale stále tvořila pevninská kultura. Rada pro kulturní záležitosti zároveň poskytovala možnost prezentování Taiwanu ve spolupráci s mezinárodními kulturními organizacemi a podporu různých kulturních událostí na Taiwanu (Chey 2014: 48).

8. 4 Podpora demokracie a lidských práv

Vítězství strany DPP znamenalo změny v taiwanské politické kultuře i diplomacii. Jedním z cílů DPP byla obhajoba a podpora lidských práv a demokracie. Chen, první prezident ze strany DPP a bývalý advokát pro lidská práva, se zasadil v následujících letech o prosazení změn v právním systému. Následné kroky jeho administrativy úzce souvisely s tímto tématem – např. v roce 2003 došlo k návrhu přijetí Základního zákona o lidských právech a prosazení nezávislé Národní komise lidských práv (Olivier 2017).

MOFA se začalo finančně podílet na podpoře různých projektů prosazujících demokracii či ochranu lidských práv. V roce 2003 pak byla za podpory prezidenta Chena založena Taiwanská nadace pro demokracii (Taiwan Foundation for Democracy, TFD). TFD se tak stala první národní demokratickou nadací nejen na taiwanském území, ale v celém asijském regionu, jejímž cílem se stalo prosazování demokracie po celém světě. Poslání nadace charakterizují celkem dva hlavní cíle. TDF hraje důležitou roli při posilování demokracie na samotném Taiwanu a upevňuje závazek dodržování lidských práv. Zároveň je cílem nadace vystupovat globálně a být silným hráčem v posilování demokratických sítí ve spolupráci s podobnými organizacemi z celého světa. Organizaci spravuje celkem patnáct správců a na její činnost dohlíží pět různých orgánů. Jsou jimi politické strany, vláda, akademická obec, nevládní organizace a podnikatelský sektor (TFD 2013a).

Jednou z činností nadace je podpora politických stran a projekty týkající se lidských práv a demokracie. Jakákoliv politická strana, která prostřednictvím vzdělávání či výměnných programů podporuje rozvoj demokracie a lidských práv, může požádat nadaci o grant (TFD 2013b). Nadace zároveň v roce 2005

přispěla ke vzniku projektu Světového fóra pro demokratizaci v Asii (WFDA). Na přelomu tisíciletí se začaly objevovat první organizace a aktivity věnující se podpoře demokratického rozvoje, jejich činnost nebyla ale tolik efektivní. Tento důvod stál za vznikem regionální platformy v podobě WDFFA, podporující diskusi a spolupráci asijských skupin a aktivistů, se sídlem v Taipei (WFDA 2013a). Fórum WFDA vzniklo na podporu posílení politického rozvoje a provádění demokratizačních aktivit v Asii. Cílem je podpora aktivistů v rámci asijských demokracií v boji proti nedemokratickým režimům a jejich činností. Organizační výbor tvoří skupina zástupců z více než deseti regionálních organizací. V současnosti jsou to např. organizace jako Aliance pro reformu a demokracii v Asii (ARDA), Fórum pro asijskou demokracii (FAD), Taiwanská nadace pro demokracii (TFD) a další. Nadace TFD slouží jako stálý sekretariát (WFDA 2013b).

Během vládního období prezidenta Chena došlo také k založení několika výzkumných středisek, která se zabývají výzkumem v oblasti lidských práv. V roce 2001 vzniklo *Chang Fo-Chuan Center for Study of Human Rights* jako první profesionální výzkumné centrum pro výzkum a vzdělání v oblasti lidských práv. Hlavním cílem je podpora mezinárodního výzkumu a vzdělávání. Činnost probíhá formou školení nových pracovníků či formou výměny odborníků (Chang Fo-Chuan Center for the Study of Human Rights 2017).

9. Analýza strategií v období administrativy prezidenta Ma (2008–2016)

Prezident Ma prosazoval nekonfliktní politiku přes taiwanskou úžinu. Nejlepším způsobem, jak zajistit bezpečnost a prosperitu Taiwanu v mezinárodním systému, bylo podle něj částečné napojení se na Čínu. Strategie prezidenta Ma byla taková, že se vrátí k formulaci konsenzu z roku 1992, tedy potvrzení, že existuje jedna Čína. Konsenzus je však oběma stranami jinak interpretován a každá ze stran považuje za Čínu jinou entitu. Cílem tohoto strategického procesu bylo, že v průběhu času dojde k výraznému snížení vzájemného strachu a sníží se míra podezření, že se Taiwan připravuje na změnu statusu quo (Bush 2008). Během jeho funkčního období sice došlo k ekonomické a sociální integraci s pevninskou Čínou, ale rychlost jeho úsilí a nedostatek komunikace s veřejností později vyvolaly nespokojenost společnosti (Bush – Hass 2019: 9–10).

9. 1 Ekonomická diplomacie

V roce 2008 prezident Ma navrhl diplomatické příměří s ČLR. Učinil tak poté, co začalo být soupeření o diplomatické spojení jednoznačně ztrátové. Od tohoto příměří poté delší dobu nedošlo ke ztrátě diplomatických spojenců a tento krok byl považován za vhodnou strategii, jak si udržet doposud získané množství diplomatických spojenců (Taiwan Today 2010).

Po svém zvolení v roce 2008 začal Ma s podporou hospodářské spolupráce se Singapurem a Novým Zélandem. Výsledkem byly obchodní dohody o hospodářském partnerství (ASTEP) mezi Singapurem a samostatným celním územím Taiwanu, Pengu, Kinmenu a Matsu (Yang 2017: 2–3). K významnému kroku došlo i v partnerství s Novým Zélandem. Země podepsaly dohodu o volném obchodu (ANZTEC). Tato dohoda je významná zejména proto, že se jedná o vyspělou zemi se silnou ekonomikou, která je členem OECD (Zeldin 2013). Cílem podpory zlepšení vztahů bylo zvýšení intenzity vzájemného obchodu s ČLR. Navázání vztahů s čínským trhem bylo podle Ma jednou ze strategií k podpoře hospodářského růstu na Taiwanu. Nejvýrazněji se to projevilo v oblasti cestovního ruchu, který přinesl do té doby jeden z nejvyšších zisků do

tohoto sektoru. Dlouho zanedbávaný cestovní ruch začal být více podporován jakožto neznečišťující průmysl, který navíc částečně uvolňoval nadměrné spoléhání na export (Shapiro 2013). Významným krokem v souvislosti se snížením napětí se bezesporu stala Rámcová dohoda o hospodářské spolupráci (ECFA) s ČLR, k jejímuž podepsání došlo v červnu 2010. Dohoda odstraňuje cla na několika stovkách vybraných produktů a je považována za vyvrcholení úsilí o snížení napětí s pevninou. Je pokládána za výhodnější pro taiwanskou stranu z hlediska závislosti na vývozu do Číny, ale zároveň je zranitelná, neboť sjednané podmínky záleží především na ČLR (Hogg 2010). Administrativa prezidenta Ma uvedla liberalizaci obchodu jako jeden z nejdůležitějších pilířů ekonomického rozvoje. Neznamená ale pouze snížení obchodních tarifů, jedná se také o odstranění protekcionismu ve formě regulačních překážek, jako je např. nedostatečná transparentnost (Shapiro 2013).

9. 2 Rozvojová pomoc

Po dosažení diplomatického příměří s ČLR, bylo hlavní úsilí soustředěno na udržování vztahů se stávajícími spojenci. Podstatnou součástí byly např. vzájemné návštěvy nevyšších představitelů či aktivní podpora společných projektů. Rozvojová spolupráce dále tvořila důležitý prvek zejména ve vztazích s menšími a chudšími spojenci. Realizace pomoci probíhala formou produkce potravin, vzdělávání, zdravotní prevence a léčby AIDS (MOFA 2009a).

Se zahájením funkčního období prezidenta Ma v roce 2008 disponoval Taiwan 23 diplomatickými spojenci (Atkinson 2014: 417). V roce 2009 v Bílé knize rozvojové pomoci zaznělo, že se v nadcházejících letech nebudou měnit motivy a prostředky v poskytování rozvojové pomoci taiwanským diplomatickým spojencům. Zároveň ale došlo k prohlášení, že v nadcházejících letech bude rozvojová pomoc využívána v souladu s Pařížskou deklarací a Rozvojovými cíli tisíciletí OSN a zároveň bude v souladu s programem WTO „*Aid for Trade*“. Souvislost s diplomatickými vztahy nebyla zmíněna, což jen napovídá tomu, že záměrem rozvojové pomoci již nebylo kupování si diplomatických vztahů, ale přizpůsobení se globálním trendům v mezinárodním

společenství (Copper 2016: 169). Následně byl v roce 2010 přijat zákon o mezinárodní spolupráci a rozvoji, který avizoval připravenost rozvojové pomoci Taiwanu v souvislosti s mezinárodními zásadami. Nová filozofie taiwanské rozvojové pomoci se už nezakládala primárně na asistenci v zemědělské produkci či technické pomoci, ale jejím záměrem začalo být budování kapacit s nadějí zvýšení životní úrovně, posilování nezávislosti a zajištění určité úrovně živobytí v partnerských zemích (MOFA 2014: 2–3).

9.3 Veřejná diplomacie

Po převzetí moci Kuomintangem v roce 2008 bylo cílem veřejné diplomacie prezidenta Ma prosazování taiwanské identity. V zahraniční politice považoval mimo jiné za zásadní hodnoty taiwanské demokracie, zachování stabilních vztahů přes taiwanskou úžinu a odhodlání k plnění závazků vůči mezinárodnímu společenství. Prezentace Taiwanu v mezinárodním prostředí spočívala v ochraně tradiční čínské kultury (Rawnsley 2014: 170). Stejně jako jeho předchůdce považoval za zásadní politiku „*people-to-people diplomacy*“. Ma kladl důraz na setkávání s diplomatickými spojenci, což podle něj byla možnost pro aktivní udržování vzájemných vztahů. Veřejná diplomacie jako vztah „*government-to-people*“ nebo také „*people-to-people with government support*“ pro něj byla důležitým nástrojem v zahraničně-politické prezentaci Taiwanu (Huang 2012).

Krátce po převzetí funkce prezidentem Ma byl v roce 2009 spuštěn program *Taiwan's Youth Ambassador Programme*, který umožňoval vysokoškolským studentům návštěvu zemí, s nimiž Taiwan udržoval oficiální vztahy. Rada pro kulturní záležitosti pak v roce 2011 navrhla *program Say Taiwan!*, jehož cílem bylo zprostředkovat cizincům a návštěvníkům Taiwanu možnost bydlení u místních rodin (Rawnsley 2014: 169). Prezident Ma pak v roce 2012 povýšil úroveň Rady pro kulturní záležitosti na úroveň Ministerstva kultury. Došlo tak k novému vládnímu uspořádání, které zažehnilo krizi, s kterou se kulturní odvětví do té doby potýkalo. Pod ministerstvem kultury se od té doby nacházejí všechny agentury věnující se kulturním záležitostem (MOC 2016).

Během jeho funkčního období došlo také k vytvoření nové kampaně na podporu Taiwanu v zahraničí, prostřednictvím které je Taiwan schopný se prezentovat jako přitažlivá destinace. Kampaň je zaměřena na cestovní ruch, příliv investic a také prezentuje Taiwan jako vhodné vědecké a výzkumné prostředí. Současná kampaň v rámci *nation branding* probíhá na Taiwanu od roku 2011, kdy turistická kancelář Čínské republiky představila ve světové kampani své nejnovější logo „*Taiwan – The Heart of Asia*“. Součástí loga je i propagační píseň a video. Nové logo navazuje na to předešlé „*Taiwan, Touch Your Heart*“. Srdce svou symbolikou představuje široké množství možností, které Taiwan nabízí. Cílem této kampaně bylo odstartování nové éry cestovního ruchu na Taiwanu. Pro Taiwan je příliv turistů zásadní, napomáhá rozvoji průmyslových odvětví a jejich propagaci. V případě Taiwanu se jedná např. o propagaci zelené energie, zdravotnictví, hi-tech technologie apod. Kancelář pro cestovní ruch spustila tuto novou kampaň v médiích, jako je CNN, BBC, The Economist nebo také v médiích v Japonsku, Singapuru, Hong Kongu a dalších (Focus Taiwan 2011).

Součástí zlepšení vztahů s pevninskou Čínou se stala i veřejná diplomacie. Jelikož byl v minulosti zakázán přímý kontakt s obyvateli ČLR, staly se kulturní výměny při vzájemném posilování důvěry mezi lidmi na Taiwanu a ČLR zásadní (Chey 2014: 57).

9. 4 Podpora demokracie a lidských práv

Krátce po svém zvolení prezident Ma ratifikoval v roce 2009 dvě smlouvy OSN o lidských právech. Jednalo se o Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Přesto, že není Taiwan členem OSN, ratifikací obou těchto smluv se zavázal k jejich dodržování (Office of the President 2009c). Ačkoliv byl prezident Ma známý svou přátelskou vazbou na ČLR, podrobil ve svém projevu v roce 2014 komunistický režim ČLR kritice a vyzval čínskou vládu k následování demokratických principů a uspořádání svobodných voleb v Hong Kongu (Jennings 2014).

10. Analýza strategií v období administrativy prezidentky Tsai (2016)

Vítězstvím strany DPP, známé nesouhlasným postojem ke konsensu z roku 1992 či principem politiky jedné Číny, znamenalo nástup Tsai Ing-wen, první ženy v prezidentské funkci v historii Taiwanu. Otázkou bylo, zda udrží strana DPP dynamiku, kterou vytvořila předchozí vláda zejména ve zlepšování vztahů s ČLR (Singh 2016). Tsai ve svém inauguračním projevu zmínila hlavní cíle své administrativy. Uvedla, že se zaměří na změnu struktury národní ekonomiky, zlepšení sociální bezpečnosti, sociální spravedlnosti, regionálního míru a stabilitu vztahů s ČLR. Také zmínila diplomatické a globální výzvy, kterým Taiwan čelí či vybudování nového modelu, který napomůže ekonomickému rozvoji (The Guardian 2016).

10.1 Ekonomická diplomacie

Na výše zmíněné politiky zaměřující se jižním a jihovýchodním směrem navázala v roce 2016 prezidentka Tsai politikou *New Southbound Policy*. Záměrem této politiky je prohloubení účasti Taiwanu ve společenství ASEAN, které regionu dominuje. Praktikování této politiky předpokládá posílení vzájemných vztahů s jednotlivými zeměmi v jihovýchodní a jižní Asii, s Novým Zélandem a Austrálií (Yang 2017: 1–2). Poté, co se v roce 2016 ujala moci strana DPP a iniciovala politiku NSP, začal Taiwan s transformací jak mezinárodních vztahů, tak vztahů na domácí úrovni. Vzhledem ke snaze posílení partnerství se sdružením ASEAN a jednotlivými zeměmi, začalo docházet k sociálnímu a institucionálnímu přizpůsobení. Politika NSP se postupně proměnila ze ziskového projektu na projekt orientovaný především na obyvatele, projekt, který zohledňuje praktické potřeby i činnosti (Yang 2017: 4–5).

Prezidentka Tsai vnímá tuto politiku jako vhodnou možnost k udržení důležitých přátelství a odklonění se od tradičních spojenectví k těm, která jsou založena na kooperaci a volnějším mocenských vztazích. NSP zároveň umožňuje, aby Taiwan dosáhl dvoustranných a regionálních vztahů, aniž by pro něj a pevninskou Čínu představovaly nějaké výrazné bezpečnostní hrozby. Politika NSP se od předchozích politik směřovaných k jihovýchodní Asii liší tím,

že je založena více na lidském faktoru v bilaterální spolupráci. Neklade přílišný důraz na tradičně silné priority, jako je volný obchod, otevřené investice či rozvoj infrastruktury apod. V rámci politiky NSP došlo v roce 2017 k vymezení hlavních oblastí. Jsou jimi podpora inovativních průmyslových odvětví, spolupráce v oblasti medicíny a průmyslových dodavatelských řetězců, politických fór a výměnných platform pro mládež či regionální rozvoj zemědělství. Významným znakem politiky NSP je také fakt, že se zaměřuje výhradně na oblasti, ve kterých Taiwan oproti ČLR disponuje výhodami. Zároveň podporuje řešení a přátelské vazby, na které nemá v asijsko-pacifickém regionu Peking takový vliv a nejsou objektem jeho pozornosti. Tyto komparativní výhody napomáhají Taiwanu k udržení větší ekonomické soběstačnosti a udržení relativního politického sebeurčení (Bush – Marston 2018).

10. 2 Rozvojová pomoc

Primárním záměrem prezidentky Tsai je udržování vztahů se stávajícími diplomatickými spojenci prostřednictvím plánovaných rozvojových projektů a pravidelných setkání s představiteli zemí. Během ledna 2017 navštívila hned čtyři diplomatické spojence v Latinské Americe a během října téhož roku se vydala na návštěvu tří diplomatických spojenců v Pacifiku. Během těchto návštěv došlo k dohodám o zvýšení obchodu a posílení vzájemné spolupráce. Úmyslem prezidentky je udržování vzájemných vztahů pomocí projektů hospodářské a obchodní spolupráce, která bude více stát na tržním základu. Cílem vzájemných vztahů je totiž vybudování komplexní obchodní a hospodářské politiky (Taiwan.gov.tw 2018a).

Čínská lidová republika nadále využívá ekonomických pobídek k získání taiwanských diplomatických spojenců. Během roku 2018 došlo ke ztrátě hned tří spojenců – Dominikánské republiky, Salvadoru a Burkiny Faso. ČLR nabídla Dominikánské republice přes 3 miliardy dolarů v půjčkách a investicích. Taiwanská vláda není schopna nabízet půjčky a investice v podobné výši, či je dokonce převyšovat. Taiwan si může dovolit poskytnout svým partnerům pomoc

v omezeném rozpočtu, ale už ani tato forma pomoci se netěší popularitě mezi taiwanským obyvatelstvem (Dahmer – Rich 2018). Prostředky na rozvojovou pomoc jsou sice omezené, ale hlavním záměrem nynější vlády je, aby se poskytovaná pomoc setkávala s potřebami každé země zvlášť. Proto jsou na základě evaluace zhodnoceny potřeby jak ekonomického, tak sociálního charakteru. Jedná se např. o pomoc v zemědělské produkci, budování infrastruktury, zaškolování zdravotníků a různá vzdělávací stipendia (Jennings 2018).

10. 3 Veřejná diplomacie

Prezidentka Tsai v březnu 2017 převzala funkci generálního ředitele organizace *General Association of Chinese Culture* v Taipei (GACC). Během projevu vyjádřila, že jejím cílem je posílení kulturní moci Taiwanu podporou kulturních aktivit a spolupráce s pevninskou Čínou. Hlavní činnosti, které by měly podpořit posílení kulturní moci a celkové *soft power* Taiwanu, je pokračování v rozšiřování kulturních výměn s ostatními národy a spolupráce přes úžinu. Tsai zároveň vyzdvihla kulturu jako nejlepší možný způsob, jak se s pevninskou Čínou poznat a komunikovat. Kulturní výměnu zdůraznila také jako součást politiky *New Southbound Policy*, která by měla posílit vzájemné vztahy prostřednictvím právě těchto výměnných pobytů se zeměmi z jihovýchodní Asie, s Novým Zélandem či Austrálií (Taiwan Today 2017). V roce 2017 se uskutečnil také Národní kulturní kongres, na kterém prezidentka Tsai prohlásila, že úroveň kulturní politiky by měla být vylepšena. Od roku 2002, kdy se tento kongres uskutečnil naposledy, internetová a mobilní komunikace vytvořily novou kulturu. Z tohoto důvodu považuje změnu kulturní politiky za nedílnou součást tranzice samotného Taiwanu. Zároveň prohlásila, že Taiwan sice není velkou zemí, ale jeho kulturní *soft power* není o nic menší než ostatních zemí (McCandless 2017).

Na konci roku 2017 GACC zveřejnilo agendu na rok 2018. Cílem bylo spuštění několika různorodých projektů, které poukážou na bohatou taiwanskou kulturu. Projekty byly následující: spuštění nového televizního pořadu, pořádání

více workshopů a výstav, které spojí Taiwan s ostatními zeměmi a jejich kulturami, účast na *Tourism Expo* v Japonsku (Taiwan Today 2017).

10. 4 Podpora demokracie a lidských práv

Od roku 2016, kdy vládu na Taiwanu převzala strana DPP v čele s prezidentkou Tsai, která je známá pro politiku pro-nezávislosti, se tlak na Taiwan ze strany ČLR zvýšil. Čínský prezident Xi Jinping zintenzivnil argumenty týkající se znovusjednocení. Při projevu v lednu 2019 vyjádřil poselství krajanům na Taiwanu – vyzval k opětovnému sjednocení Taiwanu a Číny. Tsai v souvislosti s tím vyzvala k mezinárodní podpoře, která by měla pomoci obraně demokracie a způsobu života na ostrově. Čínská lidová republika si nárokuje právo použít veškeré vojenské síly k tomu, aby Taiwan dostala pod svou kontrolu, ale je ochotná jednat o mírové dosažení znovusjednocení s ostrovem. Tsai však odmítá přijmout dohodu zakládající se na systému „jedna země, dva systémy“ (Reuters 2019).

Taiwan je velice aktivní v prodemokratické činnosti, jako je např. účast na různých fórech, diskusích či konferencích věnujících se lidským právům a demokracii. V červnu 2018 se např. v Taipei uskutečnila setkání prodemokratických aktivistů z celého světa. Setkání, které pořádala organizace TFD k patnáctiletému výročí svého založení, se zabývalo strategiemi k ochraně demokracie (Focus Taiwan 2018).

Téma demokracie a lidských práv je na Taiwanu jedním z ústředních témat nevládních organizací, různých výzkumných institutů či výzkumných institutů při univerzitách. Jednou z významných nevládních organizací je např. *Taiwan Association for Human Rights*, která byla založena už v roce 1984. Asociace spolupracuje s dalšími mezinárodními organizacemi pro lidská práva na globální úrovni. Jsou jimi např. *Asia Pacific Refugee Rights Network*, *Asian Forum for Human Rights and Development*, *International Federation for Human Rights* a další (TAHR 2008).

Závěr

Na počátku 70. let se stal Taiwan entitou bez mezinárodního uznání a suverenity a začal ztrácet diplomatické spojence, což započalo jeho mezinárodní izolaci. Tyto události byly důvodem pro vyvinutí několika strategií, prostřednictvím kterých se Taiwan snaží o udržení minimálně stávající pozice v mezinárodním systému. Cílem této práce byla analýza skladby čtyř strategií, které Taiwan využívá pro přežití v mezinárodním prostředí od roku 1971 po současnost. V diplomové práci jsem se věnovala strategii ekonomické diplomacie, strategii rozvojové pomoci, strategii veřejné diplomacie a strategii podpory demokracie a lidských práv. Ke zpracování mé práce jsem využila metodu *process tracing*, prostřednictvím které jsem provedla analýzu jednotlivých strategií v průběhu let od roku 1971 po současnost. Sledovala jsem činnost a prvky strategií, které byly jednotlivými administrativami prováděny.

V práci jsem se nejdříve zaměřila na mezinárodní postavení Taiwanu a na kontext ztráty mezinárodního uznání, přičemž jsem zmínila zásadní události, které pozici Taiwanu ovlivnily. Následně jsem se věnovala vymezení jednotlivých strategií, prostřednictvím kterých se Taiwan snaží být součástí mezinárodního systému oficiálně i neoficiálně. Při jejich vymezení jsem se zaměřila na charakteristické prvky a zároveň jsem vymezila tyto strategie a jejich prvky v souvislosti s Taiwanem. V poslední části práce jsem se zabývala jednotlivými prezidentskými administrativami, jejich skladbou strategií, kroky a aktivitami, které byly uskutečněny. Pro přehlednost jsem zpracovala tabulku č. 2, která zobrazuje jednotlivé vlády dle prezidentů a jednotlivé strategie. Tato tabulka obecně vyznačuje, jaké strategie jednotlivé administrativy využívaly. V následující části uvedu detailněji, jak jednotlivé administrativy strategie využívaly.

Pro mou práci jsem si stanovila výzkumnou otázku, která zní: „Jak se skladba zahraničně-politických strategií od 70. let proměnila a jaká je aktuální skladba strategií, které Taiwan používá v mezinárodní politice, aby udržel své mezinárodně-politické postavení“. Na otázku odpovím jednotlivě podle pořadí jednotlivých administrativ, jako byly kapitoly členěny.

V rámci analýzy Čankajškovy administrativy jsem zjistila, že jeho diplomacie byla zaměřena primárně na obnovu vlády nad pevninskou Čínou a jeho kroky byly ovlivněny tehdejším autoritářským režimem. V tomto případě nelze mluvit o podpoře demokracie a lidských práv. V ekonomické diplomacii docházelo k nastartování ekonomického růstu a součástí byla strategie na podporu vývozu, která zahrnovala pobídky, jako byly daňové úlevy či nízké úrokové půjčky. Již před ztrátou křesla v OSN se začaly objevovat první projevy dolarové diplomacie – prosazování dvoustranných finančních půjček a grantů směřovalo zejména do afrických zemí. Rozvojová pomoc byla poskytována také africkým zemím a jejím cílem bylo získání nových diplomatických spojenců. Vzhledem k tomu, že se stal Taiwan technicky zdatným díky přísunu americké pomoci, byla rozvojová pomoc především technického zaměření. Pomoc směřovala zejména do zemědělského sektoru, kam byli taiwanští experti vysíláni a předávali zde zkušenosti a know-how s cílem modernizace, zvýšení efektivity a soběstačnosti v různých zemědělských oblastech. V rámci veřejné diplomacie hrála zásadní roli politika založená na kultuře. V roce 1967 byla založena organizace *General Association of Chinese Culture*. Její hlavní činností bylo prohlubování kulturního průmyslu Taiwanu a kulturní výměna, která se zaměřovala na rozšíření povědomí o taiwanské kultuře v zahraničí.

V následném funkčním období prezidenta Yena se v rámci zahraničně-politických strategií neodehrály žádné zásadní kroky. Yen následoval politiku zavedenou prezidentem Čankajškem a premiérem Chiangem. V rámci ekonomické diplomacie docházelo stále k podpoře projektů na budování růstu ekonomiky a vývozu. Rozvojová pomoc byla stále směřována především do afrických zemí, ačkoliv se snížil počet zemí, které s Taiwanem přerušily oficiální diplomatické styky. V roce 1976 získal Taiwan významného afrického spojence, a to sice Jihoafrickou republiku. Diplomatické styky byly navázány jak formou výhodných finančních půjček, tak formou technické asistence v zemědělství.

Během funkčního období prezidenta Chianga byla ekonomická diplomacie stále soustředěna na projekty, které byly započaty už v době jeho premiéřské

funkce. Rozvojová pomoc začala být kromě Afriky směřována také do Latinské Ameriky a Oceánie, kde taktéž docházelo k přetahování se o diplomatické spojení s ČLR. Ačkoliv Taiwan disponoval v polovině 80. let jen 24 diplomatickými spojení, rozvojová pomoc proudila do 50 zemí a měla podobu jak technické asistence, tak finančních půjček. V rámci veřejné diplomacie došlo k první institucionalizaci. V roce 1981 byla založena Rada pro kulturní záležitosti, která měla na starost organizační i finanční podporu veškerého kulturního dění. V souvislosti se změnou režimu byla založena nadace *Chiang Ching-Kuo Foundation for International Scholarly Exchange*, která podporovala vědeckou činnost akademické sféry jak na domácí, tak zahraniční úrovni. Funkční období Chianga bylo významné zejména pro zahájení postupné demokratizace Taiwanu. V roce 1987 došlo ke zrušení stanného práva a schválení legálního působení opozičních stran. Chiang v této strategii mimo jiné viděl možnost, jak se vymanit z mezinárodní izolace a zlepšit vnímání Taiwanu v mezinárodním prostředí.

Za administrativy prezidenta Lee byly v rámci všech strategií uskutečněny kroky, které napomohly Taiwanu k posílení pozice v mezinárodním prostředí. Pragmatická diplomacie se projevila v ekonomické diplomacii prosazováním dolarové diplomacie. Během funkčního období prezidenta Lee získal Taiwan na 30 nových diplomatických spojenců, kterým byly poskytovány hojné půjčky s nízkou úrokovou sazbou, přičemž tyto finance nešly vždy jen na rozvojové účely. Počátkem 90. let se začal ekonomický zájem Taiwanu uchylovat směrem k jihovýchodní a jižní Asii v rámci tzv. *Go South Policy*. Prostřednictvím této jižně investiční strategie docházelo k podpoře investic státních podniků, malých a středních podniků v jihovýchodní Asii. Pro zefektivnění rozvojové pomoci byl v roce 1989 založen Mezinárodní fond pro rozvoj a spolupráci, který se stal hlavním implementačním orgánem rozvojové pomoci. Na počátku 90. let začal Taiwan spolupracovat např. s Mezinárodní rozvojovou bankou. Prezident Lee od 90. let aktivně podporoval proces taiwanizace, jehož cílem bylo vybudování silné taiwanské identity. Také došlo k ustanovení Národní kulturní asociace, která se stala novým kulturním aparátem a pokračovala v aktivitách Rady pro kulturní záležitosti. Vzhledem k tomu, že byl Lee na začátku funkčního období pod

tlakem veřejnosti, učinil několik kroků, které podpořily proces demokratizace. Došlo k povolení veřejných demonstrací či zrušení provizorních opatření z roku 1948 a v roce 1996 se stal prvním demokraticky zvoleným prezidentem, a stal se tak symbolem demokracie.

Prezident Chen se stal prvním zástupcem strany DPP v prezidentské funkci. V rámci ekonomické diplomacie odmítl pokračovat v dolarové diplomacii, ale k poskytování půjček a grantů nadále docházelo. Zároveň Chen pokračoval v politice jižním směrem – politika *Go South 2.0* podporovala zahraniční investice a export jihovýchodním směrem. Významným krokem byl vstup Taiwanu do WTO v roce 2002 a uzavření prvních dohod o volném obchodu. Chen byl kritikem poskytování rozvojové pomoci pro krátkodobé účely. Rozvojová pomoc byla poskytována hlavně stálým diplomatickým spojencům a spřáteleným zemím. Podstata poskytování rozvojové pomoci už nespočívala v získávání nových diplomatických spojenců. V rámci veřejné diplomacie se Chen zaměřoval na prosazování demokratických hodnot a kladl důraz na taiwanskou kulturu. Podporoval kulturní či studentské výměny v rámci politiky „*people-to-people-diplomacy*“. Strategie podpory demokracie a lidských práv se během administrativy Chena projevila založením *Taiwan Foundation for Democracy* podporující demokracii a lidská práva jak na Taiwanu, tak v zahraničí. Nadace se v roce 2003 stala první organizací svého typu v celé Asii. Její činnost je zaměřena na podporu činnosti aktivistů po celém světě. V roce 2001 vzniklo na Taiwanu také první výzkumné středisko zabývající se výzkumem a vzděláním v oblasti lidských práv.

Funkční období prezidenta Ma bylo charakteristické pro uvolnění napětí přes taiwanskou úžinu. Dolarová diplomacie byla oficiálně ukončena diplomatickým příměřím s ČLR. Hlavním cílem v rámci ekonomické diplomacie byla liberalizace obchodu. Významnými kroky se staly dohody o volném obchodu uzavřené se Singapurem a Novým Zélandem a dohoda o hospodářské spolupráci s ČLR. Rozvojová pomoc se soustředila na udržování vztahů se stávajícími diplomatickými spojenci a důležitou roli začaly zastávat vzájemné návštěvy představitelů a aktivní podpora společných projektů. Rozvojová pomoc

vůči malým a chudým spojencům probíhala prostřednictvím asistence ve vzdělání, zemědělství, zdravotnictví apod. V roce 2010 byl pak přijat zákon o mezinárodní spolupráci a rozvoji, který avizoval připravenost Taiwanu k poskytování pomoci v souladu s mezinárodními hodnotami. V rámci veřejné diplomacie Ma podporoval kulturní a vzdělávací výměny a došlo ke spuštění významného stipendijního programu. V rámci *nation branding* byla vytvořena nová kampaň na propagaci Taiwanu v zahraničí. V roce 2009 schválila administrativa dvě smlouvy OSN o lidských právech a jejich ratifikací se zavázala k jejich dodržování.

Prezidentka Tsai se stala druhým zástupcem strany DPP v prezidentské funkci. V rámci její ekonomické diplomacie je politika *New Southbound Policy* zaměřena na země společenství ASEAN. Cílem této politiky je nejen snížení obchodní závislosti na ČLR, ale také prohloubení vztahů s jednotlivými zeměmi na více úrovních, jako jsou např. inovace v průmyslových odvětvích, politická fóra, výměnné platformy apod. Rozvojová pomoc je poskytována diplomatickým spojencům prostřednictvím specifických programů, které jsou pro každou zemi sestavovány dle jejich potřeb. Veřejná diplomacie se zaměřuje na kulturu, která je dle Tsai nejvhodnějším prostředkem pro spolupráci s ostatními národy. Pro aktivní udržování diplomatických vztahů jsou zásadní návštěvy diplomatických spojenců. Strategie podpory demokracie a lidských práv je podporována zejména v souvislosti se zvyšujícím se tlakem ze strany ČLR. Tsai hledá v mezinárodním prostředí podporu pro udržení taiwanské demokracie. Taiwan se účastní konferencí a fór v oblasti demokracie a lidských práv, na kterých může globálně a veřejně toto téma podporovat.

Ve své analýze jsem dospěla k tomu, že primárním prvkem ekonomické diplomacie už od 70. let je zahraniční obchod a podpora vývozu, na kterém je Taiwan závislý. Tento prvek byl součástí ekonomické diplomacie každé administrativy. Podpora probíhala zejména prostřednictvím daňových úlev, slev na sazbách či prostřednictvím pobídek. Po roce 2002, kdy se stal Taiwan členem WTO, došlo k otevření zón volného obchodu, což je pokládáno za jednu z možností, jak efektivně udržovat vztahy se spojenci, kteří nemusí být nutně

oficiálními diplomatickými partnery. Vzhledem k tomu, že Taiwan disponoval silnou a rostoucí ekonomikou, hrála dolarová diplomacie dlouhou dobu primární roli v získávání diplomatických spojenců a až s administrativou prezidenta Ma došlo k ukončení těchto praktik.

Rozvojová pomoc byla už od 60. let vnímána jako vhodný nástroj sloužící k dosažení zahraničně-politického cíle, kterým bylo zvyšování počtu diplomatických spojenců. V počátcích rozvojové pomoci se Taiwan soustředil zejména na technickou spolupráci, od 70. let začala být poskytována i formou půjček a grantů. Tato skutečnost souvisí i s institucionalizací a zefektivnění rozvojové pomoci – od roku 1996 se stal TaiwanICDF hlavním implementačním orgánem. Vývoj rozvojové pomoci je zřetelný i z pohledu příjemců pomoci. V druhé polovině 20. století byla rozvojová pomoc směřována do všech zemí, které představovaly potenciální diplomatické spojence v Africe, Latinské Americe, Oceánii a v 90. letech po rozpadu východního bloku i v Evropě. To se změnilo zejména s přelomem tisíciletí, kdy se rozvojová pomoc začala zaměřovat především na diplomatické spojence a spřátelené země. Cílem již nebylo získávání diplomatických spojenců, ale udržování těch stávajících.

Veřejná diplomacie se od počátku 70. let zaměřuje na kulturu, která je hlavním nástrojem v šíření dobrého jména Taiwanu v zahraničí. Už během druhé poloviny 20. století docházelo k její institucionalizaci a k podpoře v zahraničí prostřednictvím výměnných programů. Zásadní roli v domácím prostředí hrál proces taiwanizace, který jen prohloubil vnímání taiwanské kultury a její následnou institucionalizaci v Ministerstvo pro kulturní záležitosti. Je také nutné zmínit roli kulturních center a obchodních kanceláří, které jsou zastupujícími úřady v zemích bez vzájemných formálních vztahů. Taiwan disponuje množstvím nástrojů veřejné diplomacie, jako jsou studentské a akademické výměny, nadace na podporu lidskoprávních a demokratických hodnot či hodnot náboženských. Důraz na tyto hodnoty v průběhu let jen stoupal a působení vládních i nevládních organizací či nadací je na Taiwanu i v zahraničí aktivně podporováno.

Strategie podpory demokracie a lidských práv se stala logickým vyústěním několika událostí, přičemž zásadní kroky spočívaly ve zrušení autoritářského režimu a postupném zakotvení demokratických hodnot do právního systému a společnosti. To bylo nadále doprovázeno zakládáním organizací či nadací věnující se této oblasti, jejichž cílem je podporovat tyto hodnoty se zapojením veřejnosti jak na domácí, tak globální úrovni.

Aktuální pozice Taiwanu v mezinárodním systému je složitou problematikou, kterou navíc umocňuje zvyšující se nátlak ze strany ČLR. Z analýzy je patrné, že všechny čtyři zmíněné strategie hrály důležitou roli téměř ve všech administrativách a staly se vhodnými nástroji pro zachování pozice v mezinárodním systému. Ačkoliv Taiwan nedisponuje širokým množstvím oficiálních spojenců, jeho nástroje v rámci těchto strategií jsou dostatečně silné k tomu, aby udržoval vztahy na neoficiální úrovni s vysokým počtem zemí v mezinárodním systému.

Tabulka č. 2: Strategie dle jednotlivých administrativ

	Strategie ekonomické diplomacie	Strategie rozvojové pomoci	Strategie veřejné diplomacie	Strategie podpory demokracie a lidských práv
Čankajšek 1950–1975	X	X	X	
Yen Chia-kan 1975–1978	X	X		
Chiang Ching-kuo 1978–1988	X	X	X	X
Lee Teng-hui 1988–2000	X	X	X	X
Chen Shui-bian 2000–2008	X	X	X	X
Ma Ying-jeou 2008–2016	X	X	X	X
Tsai Ing-wen 2016	X	X	X	X

Zdroj: autorka

Seznam pramenů a literatury

Alonso, J. A. – Glennie, J. (2015). What is development cooperation? *2016 Development Cooperation Forum Policy Briefs* 2015 (1), s. 1–6.

Atkinson, J. (2014). Aid in Taiwan's foreign policy: Putting Ma Ying-jeou's aid reforms in historical perspective. *The Pacific Review* 27 (3), s. 409–431.

Bakešová, I. (1992). *Taiwan: Jiná Čína* (Praha, Havířov: Nakladatelství Petr P. Pavlík).

Bakešová, I. – Fűrst, R. – Heřmanová, Z. (2004). *Dějiny Taiwanu* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).

Bayne, N. – Woolcock, S. (2011). *The New Economic Diplomacy: Decision-making and Negotiation in International Economic Relations* (Aldershot: Ashgate Publishing Group).

BBC (2019). *News – World – Asia. Taiwan profile – Timeline* (<https://www.bbc.com/news/world-asia-16178545>, 2. 2. 2019).

Bellows, T. (1977). Taiwan's Foreign Policy in the 1970s: A Case Study of Adaptation and Viability. *Reprints Series in Contermporary Asian Studies* (4), s. 1–22.

Biddick, T. (1989). Diplomatic Rivarly in the South Pacific: The PRC and Taiwan. *Asian Survey* 16 (7), s. 800–815.

Burnell, P. (2006). *Promoting Democracy Backwards* (Madrid: FRIDE).

Bush, R. (2008). Implications of the 2008 Taiwan Presidential Election for Cross-Strait Relations. *Brookings*. 2. 5. 2008 (<https://www.brookings.edu/opinions/implications-of-the-2008-taiwan-presidential-election-for-cross-strait-relations/>, 2. 2. 2019).

Bush, R. – Haas, R. (2019). Taiwan's democracy and the China challenge. *Brookings* (<https://www.brookings.edu/research/taiwans-democracy-and-the-china-challenge/>, 30. 3. 2019).

Bush, R. – Marston, H. (2018). Taiwan's engagement with Southeast Asia is making progress under the New Southbound Policy. *Brookings*. 30. 6. 2018

(<https://www.brookings.edu/opinions/taiwans-engagement-with-southeast-asia-is-making-progress-under-the-new-southbound-policy/>, 12. 2. 2019).

Carothers, T. (2009). Democracy Assistance: Political vs. Development? *Journal of Democracy* 20 (1), s. 5–19.

CCKF (Chiang Ching-kuo Foundation for International Scholarly Exchange) (2019). *Grants and Fellowships* (<http://www.cckf.org/en/grants>, 1. 4. 2019).

CIA (2019). *The World Factbook – East Asia/Southeast Asia: Taiwan* (<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/tw.html>, 20. 1. 2019).

Cleveland, S. (2002). Human Rights Sanctions and International Trade: A Theory of Compability. *Journal of International Economic Law* 5 (1), s. 133–189.

Copper, J. (2016). *China's Foreign Aid and Investment Diplomacy, Volume II: History and Practice in Asia, 1950–Present* (New York: Palgrave Macmillan).

Copper, J. (2007). *The A to Z of Taiwan (Republic of China)* (Plymouth: Scarecrow Press).

Copper, J. (2009). „The Developing of Taiwan's Democracy during the Chen Shui-bian Era“. *Journal of Contemporary China* 18 (60), s. 463–478.

Council on Foreign Relations (2019). *Timeline – U.S. Relations With China* (<https://www.cfr.org/timeline/us-relations-china>, 25. 1. 2019).

Dahmer, A. – Rich, T. (2018). Taiwan, International Aid, and the Challenge of Official Recognition. *Taiwan Sentinel* 6. 5. 2018 (<https://sentinel.tw/taiwan-intl-aid-recognition/>, 30. 3. 2019).

Dent, Ch. (2005). Taiwan and the New Regional Political Economy of East Asia. *The China Quarterly* 182, s. 385–406.

Department of International Cooperation, M.O.E.A. (2018). *About ICD – Responsibilities* (https://www.moea.gov.tw/MNS/ietc_e/content/Content.aspx?menu_id=17176, 10. 2. 2019).

- Fairbank, J. (2004). *Dějiny Číny* (Praha: Nakladatelství Lidové noviny).
- Focus Taiwan (2018). *International pro-democracy activists gather in Taipei* (<http://focustaiwan.tw/search/201806250029.aspx?q=Forum%202000>, 20. 3. 2019).
- Focus Taiwan (2017). *President Tsai takes over GACC, vows to boost Taiwan's soft power* (<http://focustaiwan.tw/news/aip/201703090025.aspx>, 17. 3. 2019).
- Focus Taiwan (2011). *Tourism Burea Launches New Taiwan Tourism Brand* (<http://focustaiwan.tw/search/201102150016.aspx?q=heart%20of%20asia%20>, 25. 3. 2019).
- Friedman, E. (2006). *China's Rise, Taiwan's Dilemmas and International Peace* (New York: Rotledge).
- Fulco, M. (2016). Taiwan's Diplomatic Dilemma. *The News Lens*. 25. 4. 2016 (<https://international.thenewslens.com/article/28176>, 1. 3. 2019).
- Fürst, R. (2004). Tchaj-wan – mladá čínská demokracie. *Mezinárodní vztahy* 39 (3), s. 5–21.
- Grene, M. – Lie, J. (1999). Explaining of the Democratization of Taiwan. *Asian Profile* 27 (5), s. 378–385.
- Halaxa, P. – Němečková, T. (2009). Mezinárodní rozvojová pomoc a spolupráce. In: Adamcová, L. – Němečková, T. a kol., *Rozvojová ekonomika* (Praha: Oeconomica), s. 303–332.
- Hecht, D. (1996). AFRICA-CHINA: Taiwan Still Wins Friends Through Dollar diplomacy. *Inter Press Service*. 5. 12. 1996 (<http://www.ipsnews.net/1996/12/africa-china-taiwan-still-wins-friends-through-dollar-diplomacy/>, 5. 3. 2019).
- Hengjun, Y. (2014). Chiang Ching-kuo, China's Democratic Pioneer. *The Diplomat* 10. 12. 2014 (<https://thediplomat.com/2014/12/chiang-ching-kuo-chinas-democratic-pioneer/>, 10. 4. 2019).
- Hickey, D. (2007). *Foreign Policy Making in Taiwan: From Principle to Pragmatism* (London: Routledge).

- Hogg, Ch. (2010). Taiwan and China sign landmark trade agreement. *BBC* 29. 6. 2010 (<https://www.bbc.com/news/10442557>, 15. 2. 2019)
- Hood, S. (1997). *The Kuomintang and the Democratization of Taiwan* (Colorado: Westview Press).
- Horowitzs, S. – Schnabel, A. (2004). *Human rights and societies in transition: Causes, consequences, response* (Tokyo, New York, Paris: United Nations University Press).
- Hsiao-pong L. P. (2009). Planting Rice on the Roof of the UN Building: Analysing Taiwan's 'Chinese' Techniques in Africa, 1961–Present. *The China Quarterly* 50 (198), s. 381–400.
- Hsin-wu, L. (1955). Editorials: The Sino-American Treaty of Mutual Defense/The Mirage of Two Chinas. *Taiwan Today*. 1. 1. 1955 (<https://taiwantoday.tw/news.php?unit=4&post=7745>, 25. 1. 2019).
- Huang, K. (2012). Taiwan's Public Diplomacy at a Time of Institutional Change. *Brookings*. 20. 5. 2012. (<https://www.brookings.edu/opinions/taiwans-public-diplomacy-at-a-time-of-institutional-change/>, 15. 3. 2019).
- Chan, G. (1997). Taiwan as an Emerging Foreign Aid Donor: Developments, Problems, and Prospects. *Pacific Affairs* 70 (1), s. 37-56.
- Chang, B. (2006). From Taiwanisation to De-sinification: Culture Construction in Taiwan since the 1990s. *China Perspectives* 2006 (56), s. 1–19.
- Chang Fo-Chuan Center for the Study of Human Rights (2017). *About Us* (https://web-en.scu.edu.tw/hrer/web_page/1005, 10. 4. 2019).
- Chen, J. (2002). *Foreign Policy of the New Taiwan: Pragmatic Diplomacy in Southeast Asia* (Cheltenham: Edward Elgar Publishing).
- Cheung, H. (2015). The day China joined the UN. *Taipei Times*. 18. 10. 2015 (<http://www.taipeitimes.com/News/feat/archives/2015/10/18/2003630319>, 25. 1. 2019), s. 1–2.
- Chey, J. (2014). Culture and diplomacy: the case of Taiwan. *Journal of the Oriental Society of Australia* 46, s. 41–73.

Jacobs, B. (2006). „One China, Diplomatic Isolation and a Separate Taiwan“. In.: Friedman, E., *China's Rise, Taiwan's Dilemmas and International Peace* (New York: Routledge), s. 85–109.

Jacobs, B. – Ben L. (2007). Lee Teng-hui and the Idea of 'Taiwan'. *The China Quarterly* 190 (6), s. 375–393.

Jennings, R. (2018). Taiwan Cannot Compete with China on Aid to Keep Foreign Allies. *VOA News* 30. 5. 2018 (<https://www.voanews.com/a/taiwan-s-cannot-compete-with-china-on-aid-to-keep-its-foreign-allies/4415902.html>, 30. 3. 2019).

Jennings, R. (2014). Taiwan's leader urges China to wade into democracy, Hong Kong-first. *Los Angeles Times*. 10. 10. 2014 (<https://www.latimes.com/world/la-fg-taiwan-president-china-democracy-20141010-story.html>, 10. 4. 2019).

Krčál, A. (2013). Komparace systémů fungování a řízení ekonomické diplomacie ve vybraných evropských státech. *Současná Evropa* 2013 (2), s. 3–17.

Kuo, M. (2018). Why Diplomatic Allies Matter to Taiwan. *The Diplomat*. 30. 8. 2018 (<https://thediplomat.com/2018/08/why-diplomatic-allies-matter-to-taiwan/>, 3. 2. 2019).

Lancaster, C. (2007). *Foreign Aid. Diplomacy, Development, Domestic Politics* (Chicago, London: The University of Chicago Press).

Lee, W. (1993). Taiwan's Foreign Aid Policy. *Asian Affairs: An American Review* 20 (1), s. 43–62.

Leonard, M. (2002). *Public Diplomacy* (London: The Foreign Policy Center).

Li, Ch. (2006). Taiwan's Participation in Inter-Governmental Organizations: An Overview of Its Initiatives. *Asian Survey* 46 (4), s. 597–614.

Lundborg, P. (1998). Foreign Aid and International Support as a Gift Exchange. *Economics and Politics* 10 (2), s. 127–142.

Matsuda, Y. (2017). Cross-Strait Relations under the Ma Ying-jeou administration: From Economic to Political Dependence? *Journal of Contemporary East Asia Studies* 4 (2), s. 3–35.

McCandless, L. (2017). Opening of the National Cultural Congress. *Taiwan News*. 2. 9. 2017 (<https://www.taiwannews.com.tw/en/news/3244885>, 10. 3. 2019).

Mellissen, J. (2005). The New Public Diplomacy: Between Theory and Practise. In: Mellissen, J. ed. *A New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations* (New York: Palgrave MacMillan), s. 3–27.

MOC (Ministry of Culture) (2016). *About Us – Who We Are – Historic Milestones of the CAA* (https://english.moc.gov.tw/content_83.html, 17. 3. 2019).

MOEA (Ministry of Economic Affairs, R.O.C.) (2017). *About MOEA – Introduction – Organization* (https://www.moea.gov.tw/MNS/english/introduction/Organization.aspx?menu_id=189, 10. 2. 2019).

MOFA (Ministry of Foreign Affairs, Republic of China) (2019a). *About MOFA – Structure and Functions* (<https://www.mofa.gov.tw/en/Organization.aspx?n=71C67D43CEB5EF3F&sms=A8F1FA2030B6089B#hash62%20B39076AFDC2E0C>, 10. 2. 2019).

MOFA (Ministry of Foreign Affairs, Republic of China) (2009a). *Foreign Policy Reports: Foreign Policy Report, 7th Congress of the Legislative Yuan, 4th Session (October 8, 2009)* 8. 10. 2009 (https://www.mofa.gov.tw/en/News_Content3.aspx?n=4BAF9BD5400A05D9&sms=BA5E856472F10901&s=B75E192319A2E070, 10. 4. 2019).

MOFA (Ministry of Foreign Affairs, Republic of China) (2014). *International Cooperation and Development Report 2013*. 29. 4. 2014 (<https://www.mofa.gov.tw/en/NewsNoDept.aspx?n=D52B2006EC1326DB&sms=43C57B49DB0301DD>, 28. 2. 2019), s. 1–42.

MOFA (Ministry of Foreign Affairs, Republic of China) (2019b). *POLICIES & ISSUES – Economic and Trade Diplomacy* (https://www.mofa.gov.tw/en/Content_List.aspx?n=BDB00AA0DDA4EE72, 10. 2. 2019).

MOFA (Ministry of Foreign Affairs, Republic of China) (2009b). *White Paper on Foreign Aid Policy (Summary)* (<https://www.mofa.gov.tw/Upload/RelFile/1225/4523/a500a274-fc5e-4bc3-bb37-696a2c38b37d.PDF>, 22. 2. 2019).

MOFA (Ministry of Foreign Affairs, Republic of China) (2009c). *White Paper on Foreign Aid Policy* (<https://www.mofa.gov.tw/en/NewsNoDept.aspx?n=D52B2006EC1326DB&sms=43C57B49DB0301DD>, 22. 2. 2019).

Nye, J. (2008). Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* 1 (616), s. 94–109.

Nye, J. (2011). *The future of power* (New York: Public Affairs).

Office of the President (2009a). *Chiang Ching-kuo (6th – 7th term)* (<https://english.president.gov.tw/Page/85>, 10. 4. 2019).

Office of the President (2009b). *Lee Teng-hui (7th – 8th term)* (<https://english.president.gov.tw/Page/86>, 10. 4. 2019).

Office of the President (2009c). *Ma Ying-jeou (12th – 13th terms)* (<https://english.president.gov.tw/Page/88>, 25. 3. 2019).

Office of the President (2009d). *Yen Chia-kan (5th term)* (<https://english.president.gov.tw/Page/84>, 10. 4. 2019).

Olivier, J. (2017). Taiwan Reviews its Progress in Human Rights. *Taiwan Sentinel*. 23. 1. 2017 (<https://sentinel.tw/taiwan-reviews-hr/>. 10. 4. 2019).

Peterková, J. (2008). *Veřejná diplomacie* (Plzeň: Aleš Čeněk).

Peterková, J. (2006). Veřejná diplomacie – jen módní pojem nebo skutečná změna? *Mezinárodní vztahy* 41 (3), s. 83–99.

Raffer, K. – Singer, H. (1996). *The Foreign Aid Business: Economic Assistance and Development Cooperation* (Cheltenham, Brookfield: Edward Elgar).

Rawnsley, G. (2014). Taiwan's Soft Power and Public Diplomacy. *Journal of Current Chinese Affairs* 43 (3), s. 161–174.

Republic of China – Taiwan (2016). *ROC Embassies and Missions Abroad* (https://www.roc-taiwan.org/portalOfDiplomaticMission_en.html#ALL, 20. 1. 2019).

Reuters (2019). *Taiwan president calls for international support to defend democracy* (<https://www.reuters.com/article/us-taiwan-china/taiwan-president-calls-for-international-support-to-defend-democracy-idUSKCN1OZ058>, 25. 3. 2019).

Rotberg, R. (2008). *China into Africa: Trade, Aid, and Influence* (Washington D.C.: Brookings Institution Press).

Shapiro, D. (2013). Taiwan Economy: Near-term Uptick, Long-term Challenge. *Brookings*. 11. 3. 2013 (<https://www.brookings.edu/opinions/taiwan-economy-near-term-uptick-longer-term-challenges/>, 16. 4. 2019).

Schraeder, P. – Hook S. – Taylor, B. (1998). Clarifying the Foreign Aid Puzzle: A Comparison of American, Japanese, French, and Swedish Aid Flows. *World Politics* 50, s. 294–323.

Singh, P. (2016). Assessing Power Transition in Taiwan: From KMT to DPP. *Institute for Defence Studies and Analyses*. 1. 1. 2016 (https://idsa.in/idsacomments/assessing-power-transition-in-taiwan-kmt-to-dpp_pksingh_010616, 3. 2. 2019).

Skidmore, N. (2002). *Taiwanese Development Aid in Africa* (Johannesburg: SAIIA).

Smith, N. (2018). Taiwan loses third diplomatic ally this year as El Salvador defects to China. *The Telegraph*. 21. 8. 2019 (<https://www.telegraph.co.uk/news/2018/08/21/taiwan-loses-third-diplomatic-ally-year-el-salvador-defects/>, 3. 2. 2019).

Štouračová, J. (2012). Ekonomická dimenze mezinárodních vztahů, zahraniční politiky, diplomacie. Ekonomická diplomacie. In: Štouračová, J. a kol., *Proměny ekonomické diplomacie v ČR a ve světě* (Praha: Professional Publishing), s. 15–46.

Štouračová, J. (2008). *Ekonomická diplomacie České republiky* (Praha: Professional Publishing).

TAFS (Taiwan Fellowships and Scholarships) (2019). *MOFA Taiwan Scholarship* (<http://tafs.mofa.gov.tw/SchDetailed.aspx?loc=en&ItemId=15>, 1. 4. 2019).

TAHR (Taiwan Association for Human Rights) (2008). *About TAHR* (<https://www.tahr.org.tw/content/25>, 10. 4. 2019).

Taipei Economic and Cultural Representative Office in the U.S. (2017). *Taiwan-U.S. Relations* (https://www.roc-taiwan.org/us_en/post/24.html, 25. 1. 2019).

TAITRA (nedatováno). *Overseas Offices* (<https://en.taitra.org.tw/Overseas-Offices>, 10. 2. 2019).

Taiwan.gov.tw (2018a). *Foreign Affairs: Fact Focus* (https://www.taiwan.gov.tw/content_5.php, 28. 2. 2019).

Taiwan.gov.tw (2018b). *History* (https://www.taiwan.gov.tw/content_3.php, 20. 1. 2019).

TaiwanICDF (2011). *About the ROC-CAEDF Fund* (<https://www.icdf.org.tw/ct.asp?xItem=6315&ctNode=29839&mp=2>, 30. 3. 2019).

Taiwan Today (2019). *About Us* (<https://www.taiwantoday.tw/aboutus.php>, 10. 4. 2019).

Taiwan Today (2017). *GACC unveils cultural promotion agenda for 2018* (<https://taiwantoday.tw/news.php?unit=2,6,10,15,18&post=126780>, 1. 4. 2019).

Taiwan Today (2011). *Inside the Taiwan Miracle*. 1. 6. 2011 (<https://taiwantoday.tw/news.php?post=13965&unit=8,8,29,32,32,45>, 10. 2. 2019).

Taiwan Today (2010). *The benefits of diplomatic truce*. 9. 7. 2010 (<https://taiwantoday.tw/news.php?unit=2,23,45&post=1293>, 15. 3. 2019).

Tang, S.-Y. – Tang, Ch.-P. (1997). Democratization and Environmental Politics in Taiwan. *Asian Survey* 37 (3), s. 281–294.

Taylor, I. (2002). Taiwan's Foreign Policy and Africa: The limitations of dollar diplomacy. *Journal of Contemporary China* 11 (30), s. 125–140.

TDP (Taiwan Documents Projects) (2000a). PRC White Paper—The One-China Principle and the Taiwan Issue. *The Taiwan Affairs Office and The Information Office of the State Council* (<http://www.taiwandocuments.org/white.htm>, 20. 1. 2019)

TDP (Taiwan Documents Projects) (2000b). History of Constitutional Revisions in the Republic of China. *The Taiwan Affairs Office and The Information Office of the State Council* (<http://www.taiwandocuments.org/constitution07.htm>, 10. 4. 2019).

TFD (Taiwan Foundation for Democracy) (2013a). *About – Background* (<http://www.tfd.org.tw/opencms/english/about/director/index.html>, 5. 3. 2019).

TFD (Taiwan Foundation for Democracy) (2013b). *About – Our Task* (<http://www.tfd.org.tw/opencms/english/about/ourTasks.html>, 5. 3. 2019).

The Bureau of Foreign Trade, MOEA (2019a). *About Us – Trade Policies – BOFT's Policy Goals and Major Functions for 2019* (<https://www.trade.gov.tw/english/Pages/Detail.aspx?nodeID=81&pid=651914>, 10. 2. 2019).

The Bureau of Foreign Trade, MOEA (2019b). *Promotion – The Main Tasks for Trade Promotion* (<https://www.trade.gov.tw/english/Pages/Detail.aspx?nodeID=1033&pid=435372>, 10. 2. 2019).

The Guardian (2016). *Trump's phone call with Taiwan president risks China's wrath* (<https://www.theguardian.com/us-news/2016/dec/03/trump-angers-beijing-with-provocative-phone-call-to-taiwan-president>, 3. 2. 2019).

The Independent (2018). *Taiwan's president Tsai Ing-wen steps down as chair of Democratic Progressive Party following local election losses* (<https://www.independent.co.uk/news/world/asia/taiwan-elections-tsai-ing-wen-election-defeat-steps-down-democratic-progressive-party-china-a8650571.html>, 3. 2. 2019).

The Taipei City Department of Cultural Affairs (2013). *About Us – History* (<https://english.culture.gov.taipei/cp.aspx?n=24F9F70DA1DCD342>, 17. 3. 2019).

Tiezzi, S. (2016). The Past and Future of US-Taiwan Relations: A Conversation With Lung-Chu Chen. *The Diplomat*. 14. 12. 2016 (<https://thediplomat.com/2016/12/the-past-and-future-of-us-taiwan-relations-a-conversation-with-lung-chu-chen/>, 28. 1. 2019).

Tsang, S. (2008). *Taiwan and the International Community* (Bern: Peter Lang).

Tubilewicz, C. (2016). State transformation and the domestic politics of foreign aid in Taiwan. *The Pacific Review* 29 (1), s. 45–66.

Tubilewicz, C. (2007). *Taiwan and Post-Communist Europe: Shopping for Allies* (New York: Routledge).

Tubilewicz C. – Guilloux, A. (2011). Does size matter? Foreign aid in Taiwan's diplomatic strategy, 2000–8. *Australian Journal of International Affairs* 65 (3), s. 322–339).

Tun-jen, Ch. (2001). Transforming Taiwan's Economic Structure in the 20th Century. *The China Quarterly* 165 (3), s. 19–36.

U.S. Department of State (2018). *Bureau of East Asian and Pacific Affairs – U.S. Relations With Taiwan* (<https://www.state.gov/r/pa/ei/bgn/35855.htm>, 28. 1. 2019).

Van der Veen, A. (2000). *Ideas and Interests in Foreign Policy: The Politics of Official Development Assistance* (Harvard: Harvard University).

Vogelgesang, S. (1979). Diplomacy of Human Rights. *International Studies Quarterly* 23 (2), s. 213–245.

Waisová, Š. (2018). *The Role of Taiwanese Civil Society Organizations in Cross-Strait Relations* (New York: Routledge).

Wang, D. (2010). China's Trade Relations with the United States in Perspective. *Journal of Current Chinese Affairs* 39 (3), s. 165–210.

Wang, T. Y. (2001). Cross-strait Relations After The 2000 Election in Taiwan. *Asian Survey* 41 (5), s. 716–736.

Wang, T. Y. (2002). Taiwan's Foreign Relations Under Lee Teng Hui Rule: 1988–2000. *American Asian Review* 20 (1), s. 71–106.

- Wang, Y. (2000). Sun Yat-sen. Chinese Leader. *Britannica Encyklopedia*. 12. 1. 2000 (<https://www.britannica.com/biography/Sun-Yat-sen>, 20. 1. 2019).
- Wang, Y. (2004). Taiwan's Democratization and Cross-Strait Security. *Foreign Policy Research Institute* 48 (2), s. 293–304.
- WFDA (World Forum for Democratization in Asia) (2013a). *Who We Are – History* (http://www.wfda.net/about_1.asp, 10. 3. 2019).
- WFDA (World Forum for Democratization in Asia) (2013b). *Who We Are – Structure* (http://www.wfda.net/about_2.asp, 10. 3. 2019).
- Winkler, S. (2012). Taiwan's UN Dilemma: To Be or Not To Be. *Brookings*. 20. 6. 2012 (<https://www.brookings.edu/opinions/taiwans-un-dilemma-to-be-or-not-to-be/>, 31. 1. 2019).
- Wrocherinsky, D. (2017). What Motivated the KMT in Taiwan's Democratization? *Ketagalan Media* 30. 9. 2017 (<https://www.ketagalanmedia.com/2017/09/30/what-motivated-kmt-taiwan-democratization/>, 30. 3. 2019).
- Yahuda, M. (1996). The International Standing of the Republic of China on Taiwan. *The China Quarterly* 37 (148), s. 1319–1339.
- Yang, A. (2017). Strategic Appraisal of Taiwan's New People-Centered Southbound Policy: The 4Rs Approach. *Prospect Journal* 18, s. 1–34.
- Zeldin, W. (2013). New Zealand; Taiwan: Free Trade Agreement Signed. *Library of Congress* (<http://www.loc.gov/law/foreign-news/article/new-zealand-taiwan-free-trade-agreement-signed/>, 14. 2. 2019).

Resumé

The focus of this thesis is on the analysis of Taiwanese strategies for survival in an international system. Taiwan lost its permanent representation in the United Nations Security Council in 1971. The Republic of China has been represented since 1971, Taiwan has since then become a not recognised entity without sovereignty. Taiwan, as a former founding member of the UN, was caught up in a situation of international isolation and started losing its diplomatic allies in favour of the People's Republic of China. This fact became a reason for the foreign-political measures, which can be defined as the strategies. Taiwan developed these strategies with the intention of at least maintaining its current international position. The strategies and their development during the different Taiwanese administrations has been analysed since 1971 until the present day and administration.

This thesis analyses four foreign-political strategies, which one can determine are based on expert literature about foreign politics of Taiwan. These strategies are economic diplomacy, foreign aid, public diplomacy and a support of democracy and human rights. The strategies are analysed putting emphasis on how the different presidential administrations have used them. The economic diplomacy of Taiwan is characterised by the support of export and the provision of favourable loans and grants, which enables the maintenance of good trade relationships, obtaining new official and non-official allies and the obtaining of new markets for Taiwanese export. The foreign aid is one of the few possibilities, of how Taiwan can maintain its diplomatic relations. In this thesis, one intends to focus on the forms of foreign aid and to identify which countries were helped by Taiwan. The public diplomacy serves to spread the good image and good name of Taiwan and compensate for a lack of official diplomatic relations. In the public diplomacy, the uniqueness of the Taiwanese culture is emphasised as well as culture and student exchanges. The strategy of the support of democracy and human rights began by the process of democratization and an acceptance of reforms and subsequent foundation of institutions devoted to the democracy and the human rights not just in Taiwan, but globally.

The first part of this thesis is devoted to a development of an international position of Taiwan and a context of the lost of the diplomatic position in the international system. The second part of the thesis is devoted to concepts of each part of the strategies and application of the strategies in Taiwan. The third part is devoted to presidential term of office periods, where are elements of each strategies analysed. The goal of this thesis is to discover how the strategies have been changing during different governments from the year 1971 till nowadays and which is the current strategies of Taiwan for survival.